

4

DECEMBER
1940/41
Letnik 71

Kako nenavadno mu je bilo pri srcu! Če ne bi sam videl mrtve mame v krsti ter krasil njenega groba, bi mislil, da mora zdaj pa zdaj vstopiti, smehljajoče pohiteti k peči, zanetiti ogenj in pripraviti večerjo.

»Mama, dobra moja mama! Kako bom tu živel brez tebe!« ga je dušilo. Potrt je sedel na klop v kotu, položil glavo na mizo in se milo razjokal. Jokal in hlupal je, dokler ga ni angel varuh rahlo privil k sebi in odnesel v kraljestvo sanj. Koza sivka pa se je nežno stisnila k nogam spečega gospodarja in kar tu zaspala.

Sonce je že svetlo sijalo skozi okenca bajtice, ko se je Mihec prebudil in se začudeno oziral. »Ah da, spal sem, kar pri mizi in sivkica je bila pri meni,« se je počasi zavedel in se spet spomnil mrtve matere.

»Ne, nočem se več jokati! Najprej zrezljam za mamo lep križ za grob, potem pa si naredim krila in poletim k njej!« se je trdno odločil. Brž je pomolzel sivko, pozajtrkoval in se lotil dela.

Izbral je primerne kose lesa in vneto tesal in rezljal. Tako zapljenega v delo ga je našla kovačica. Prišla je pogledat, kaj je s siromakom.

»Mihec, pojdi z menoj! Stanoval boš pri nas, da ne boš tukaj tako sam,« ga je prijazno vabila. Toda Mihec ji je živahno odkimal in dopovedal, da ima mnogo, mnogo dela tu doma in da noče zapustiti svoje hišice.

Kovačica je končno zmajala z glavo in ni več silila vanj. Toda odslej je zanj skrbela in mu vsak dan prinesla tudi košarico jestvin.

Pod Mihčevimi spretnimi prstki je nastajal prekrasen križ. Krasili so ga umetno izrezljani venčki listja in cvetic, v katerih so čepeli drobni ptički z odprtimi kljunčki, kakor da bi pravkar žvrgoleli svojo najlepšo pesem. Končno je bil križ gotov in Mihec ga je v svečanem razpoloženju odnesel na pokopališče.

»Joj, glejte, glejte, kak lep križ je naredil Mihec mami!« so se čudili otroci in hiteli za njim. Na grobu so mu celo pomagali zasaditi ga in vsi so trdili, da lepšega križa ni na vsem pokopališču.

Mihec se dolgo ni mogel odtrgati od lepega maminega groba. Do poznega večera je sedel ob njem in napeto razmišljal o svojih krilih. Kako bi jih naredil, da ga bodo gotovo nosila vso dolgo pot do rajskih višav? Nenadoma se je zdrznil. Netopir se mu je skoraj zaletel v glavo. Pozorno je sledil letu te čudne miške. »Že vem, že vem!« je zdajci planil kvišku. »Krila, kakor jih ima netopir, me bodo nosila.« Dolgo je ugibal, iz česa bi jih zgradil, a končno je tudi to dognal. »Mama, kmalu pridem k tebi!« se je nasmehnil in pomirjen odhitel domov.

Toda doma se mu je zdelo, da ga gledajo iz vseh kotov žalostne mamine oči. Zdelo se mu je, da bi se pregrešil, če bi delal krila v isti izbici, kjer ga je mati nekoč tako milo prosila, naj nikoli več ne počne tako nevarnih stvari. Dolgo v noč je razmišljal, kje bi jih gradil. Končno se je spomnil županovega senika, ki je samoten stal na rebri ob robu gozda. »Da, pripraven bo za delavnico!« se je razveselil in kmalu sladko zaspal. Drugo jutro je že navsezgodaj znesel v senik orodje in vse, kar bi potreboval pri delu. Odslej ga je domača kočica videla samo še ponoči. Ves dan je čepel v seniku in delal, delal. Na srečo je imela sivka tam ob robu gozda dovolj sočne paše.

Kmalu so se vaščani začudeno spraševali: »Kaj neki spet snuje bebec Miha?« Kakor nekoč peresa, tako je sedaj jel zbirati po vsej vasi čreva in mehurje. »Mar je revček tako lačen, da jih jé?« so se čudili, in marsikdo mu je ponudil namesto črev kos mesa. Toda Mihcu ni bilo za meso, le črev in spet črev in mehurjev je iskal. Za to blago je popravljajl tudi ure in vse, kar so vaščani rabili. Če so ga pa vprašali, kaj bo s črevi in mehurji, se je le široko nasmejal in skomizgnil z rameni. Svoje tajnosti ni hotel nikomur izdati, še kovaču ne.

Skrivaj je pral nabrana čreva ob potoku. Tako skrbno jih je čedil, kakor da bi bila najdragocenejša svila. Osnažene je odnesel v senik in jih tu oprezno razpenjal po stenah ter sušil. Ko so bila suha, jih je spravljajl v vrečo in kakor zaklad skril pod seno. Zbiral je tudi leskove in vrbove šibe in ločje ter od ranega jutra do pozne noči vneto rezljajl in sestavljajl.

»Kje neki se skriva Mihec in kaj dela novega?« so se spraševali otroci in se radovedno sukali okrog njegove bajtice. Toda hišica je bila ves dan zaprta in nič se ni zganilo v njej.

»Pustite bebeca, naj gre s svojo kozo kamor hoče! Mar res ne morete brez njega živeti! Pojdimo se rajši vojake, jaz bom general!« jih je razdraženo odvrčal županov Francek. Nikakor ni hotel, da bi se otroci spet sukali le okrog bebeca. O, ta bebec, kako ga je že mrzil! Ko se on pojavi, takoj vsi otroci samo okrog njega! Hvala Bogu, da je že enkrat izginil. Pogumno je odkorakala mala vojska pod Franckovim poveljstvom v gozd.

»Iztaknil sem ga, iztaknil!« je nekega popoldneva brez sape vpadel med zbrane otroke mlinarjev Tonček.

»Kaj, koga si iztaknil?« je završalo.

»Bebca Miho! Tam pod gozdom na rebri ima v seniku celo delavnico in ves dan čepi tam!«

»Res? Miha, bebec? A, tam tiči! Kaj neki dela? Pojdimo gledat!« so se navdušili dečki.

»Kaj? V našem seniku ima delavnico?« je zdajci planil županov Francek. »Kdo neki mu je to dovolil? Tak predrznež! No, čakaj! Takoj grem očetu povedat! Ali ga bo nagnal!«

»Pojdi, pojdi Francek, kaj bi ga podil! Saj ni krava, niti konj, da bi vam požrl seno! In sploh, čemu se toliko jeziš nanj, ko pa zna res delati lepše stvari kot ti!« so mu doklicali otroci in jo že urno ubrali skozi vas. Francek je ves bled od jeze ostal sam sredi travnika. Sedaj ni vedel, bi šel res povedat očetu ali bi stekel za dečki. Nena doma se je nečesa spomnil in jo naglo ubral za njimi.

Mihec je bil pravkar v največjem delu. Razpenjal in sušil je svoja dragocena čreva na leseni steni senika, ko je zdajci prihrumel roj otrok. Preplašeno jih je gledal in brž skušal skriti svoje stvari

Toda že je stal pred njim županov Francek, se široko razkoračil kakor pravi gospodar in se zadržal nanj:

»Bebec, kaj delaš tu na našem seniku? Nesramnež! Naše seno teptaš in delaš škodo! Takoj se poberi odtod! In s temi smrdljivimi črevi nam še zasmradiš otavo, da ne bo več za živino! Takoj jih poberi!« In začel je trgati razpeta čreva z desk ter jih metati prepadenemu Mihcu v obraz.

»Me-e-e!« je ta hip zameketalo na travniku za senikom.

»Kaj — in še tvoja koza se pase na našem travniku?! No, ta je pa lepa! Boš šla odtod, mrcina!« je kričal Francek, stekel iz senika, pobral kamen in ga zagnal za kozo.

Glasno je zameketala sivka in se bolno vzpela na zadnje noge. Kamen jo je zadel v glavo in rdeča kri se ji je pocedila čez gobček. Mihec, ki je ves čas negibno strmел zdaj v otroke, zdaj v razdivjanega Francka, je ta hip grozno zarjul in se vrgel kakor razjarjena zver na okrutneža, ki je do krvi kamenjal njegovo nedolžno živalco. Na kaj takega Francek ni bil pripravljen. Dasi je bil veliko večji in močnejši kot Mihec, je že pri prvem navalu ležal na tleh in kakor toča so padali udarci po njem. Francek se je obupno branil in klical na pomoč. Toda zaman! Mihec ga ni mislil tako kmalu spustiti in neusmiljeno ga je mlatil, kakor bi imel pod seboj snop žita. To je bila paša za dečke! Mihec, ta dobrodušni, slabotni Mihec, ki ga še nikoli niso videli jeznega, a zdaj tak junak! Od kod neki vzame moči? Kričali in smejali so se na vse grlo in se niti najmanj zmenili za obupne Franckove klice na pomoč. Saj je vsak od srca privoščil napihnjnemu okrutnežu to plačilo. Naposled so se Mihcu le utrudile roke in Francku se je posrečilo zbežati. Med porogljivim smehom in kričanjem je stekel proti domu, kar so ga nesle noge.

»Živio Mihec, živio!« so otroci navdušeno obkolili junaka, toda Mihec se ni zmenil zanje, tudi ne za Francka, ki mu je od daleč še grozil s pestmi. Zaskrbljen je stekel k svoji ranjeni sivki. »Me-e-« je ta zameketala, kakor da bi se mu zahvalila za njegovo viteštvo. Ljubeče se je Mihec sklanjal k njej, ji skrbno obrisal gobček, a na rano ji privezal zmečkano listje trpotca, ki so mu ga otroci uslužno poiskali. »Me-e-e! me-e!« je tiho meketala sivka, češ: hvala, hvala, saj ni tako hudo.

Otroci so skušali Mihca zopet razvedriti, kajti zelo so si želeli, da bi jim pokazal svoje novo delo. Toda vse zaman, Mihcu ni bilo več za smeh, še manj za družbo. Mrko se je usedel pred senik in dečki so se končno počasi razkropili.

Ko je bil Mihec sam, je urno začel pospravljati svoje stvari. Razumel je, da tukaj nima več obstanka. Nedaleč v gozdu je vedel za skrito duplino. Tja je znosil še tisti večer vse, kar je imel na seniku: orodje, šibe, posušena čreva in palice ter že izdelane kose kril. Vhod je skrbno zakril s kamenjem in vejami. Medtem je nastala tema in Mihec se je šele pozno v noč potrčvrnil domov. Ves zamišljen je pojedel, kar mu je kovačica postavila na okno, in truden legel na ležišče.

Toda to noč dolgo ni mogel zaspati. Misel, da nima več pripravne delavnice, ga je mučila. Kje neki bi sedaj končal svoja krila? Končno se je odločil, da jih bo odslej le delal doma. Mama mu bo že odpustila, saj jih vendar mora narediti, če hoče priti k njej. Tako se je tolažil, pozabil na pretep in vse ter trdno zaspal. Spal je tako trdno, da niti slutil ni razburljivih dogodkov, ki so se to noč odigravali v vasi.

*

Francek se je po svojem sramotnem porazu ves blede in razburjen zavlekel v svojo kamrico. Z mračnim licem je ždel na stolčku ob oknu in kupal svojo jezo. Napeto je razmišljal, kako bi se nad Mihcem maščeval in s čim bi ga najbolj zadel. Že se je znočilo in klicali so ga k večerji, toda njemu do večerje ni bilo in starši so zaman čakali nanj. Tedaj so se vrata počasi odprla in v izbo je stopila mati.

»Kaj ti je, fant, da te ni?« je vprašala.

»Ah nič, glava me boli,« se je izmikal Francek.

»Mar si bolan?« je zaskrbljeno mam. »Saj res, zelo si blede, brž lezi v posteljo, prinesem ti skodelico čaja!«

»Ne, ne, pusti me, le malo še pojdem na zrak, pa mi bo odleglo!« je živo dejal Francek, kajti ta hip se je spomnil, kako bo Mihcu zagodel.

»Mar se še nisi danes dovolj naletal?« je mama zmajala z glavo. »No pa pojdi, če misliš,« mu je končno pritrdila in odšla. Ko je bil Francek sam, je brž snel s svečnika svečo, vzela žveplenke in oboje vtaknil v žep. »Jutri pa naj išče svoje stvari! Vse mu uničim, vse!« je škodoželjno zasikal in hitel po stranskih stezah proti seniku.

Črna noč je že ovila polje in travnike, ko je dospel na rebro. Kakor pošastna senca se je pred njim dvigal senik. Napeto je prisluškoval in se počasi približal stavbi. Vse je bilo tiho. Oprezno je odprla vrata in spet prisluhnil. Nič se ni zganilo. »Mihca torej ni!« Prižgal je svečo in se radovedno ogledoval, kje neki bi našel Mihčeve stvari. Toda ničesar ni mogel opaziti. Pregledal je ves senik, posvetil v vsak kot, toda nič! »Gotovo je vse skrnil pod seno,« se je spomnil in začel z desnico prekopavati kupe sena, medtem ko je v levici

držal svečo. Toda zaman je tipal in iskal. Postal je že nestrpen in vse globlje ril po senu. Pri tem hlastnem iskanju je popolnoma pozabil, da drži v levici živ plamen in — o gorje — dotaknil se je s svečo suhega sena! »Žžžžsss!« je nenadoma zažumelo in zaprasketalo in še preden se je Francek zavedel, kaj se godi, so že pred njim in nad njim švigali orjaški plameni. Da bi gasil, še pomisliti ni mogel. Saj se je komaj še prebil do vrat. Prav malo je manjkalo in požrešni plameni bi še njega zgrabili.

»Zažgal sem senik, zažgal sem senik!« je prestrašeno vzkliknil in kakor brez uma stekel v gozd. »Zbežati, skriti sel!« so vročično šepetale njegove ustnice in kakor pijan se je opotekal skozi goščavo. Zdaj je trdo padel na tla, zdaj se je udaril z glavo ob deblo in ujel v grmovju. »Bežati, bežati, proč, samo proč!« ga je gnalo kakor z bičem.

Zdajci se je nenadoma razlil po gozdu rdeč svit. Francek si je od groze zakril obraz. Iz vasi so se dvignili obupni klici: »Gori, gori!« in »bimm, bimm, bimm!« je udaril v zvoniku plat zvona. Hrup v vasi je postajal čedalje večji in že so se slišali iz daljave zategnjeni glasovi gasilskih rogov. Vse je hitelo k požaru in kmalu je bila okrog gorečega senika zbrana vsa vas. Možje so prihiteli z lestvami in kavli, žene z vedri vode, toda silni ogenj je že zajel ves senik in reševalci so morali brez moči gledati, kako požrešni plameni nevzdržno požirajo svoj plen. Vroč dim je gnal cele snope gorečega sena proti nebu. Že so se začeli majati tramovi. Naenkrat je buknil silen plamen in s strašnim hruščem se je sesula streha. Neštevilno isker se je razpršilo daleč naokoli in padalo kakor ognjeni dež na travnik.

(Dalje.)

Mausser Karel

Sveta noč

Tako mehki nocoj glasovi so zvonov
kot mrtvih mater tihi blagoslov.

In Jezušček se v jaslicah smeji;
tako smeje se materam oči.

Čez gozd gredo in plavajo čez vas
kot skrbnih mater božajoči glas.

Nocoj je sveta noč in v mislih vsem
je srečno mesto Betlehem.

Francesco Torraca

Delo na sveti božični dan

Ilustriral Ant. Žnidaršič

V revni vasici je živel vdovec s kopico otrok, ki so bili še premajhni, da bi si sami služili vsakdanji kruh. Bil je silno ubožen in ni vedel, kaj bi začel, da bi mogel preživljati družino. Prestradani in razcapani so jokali in prosili: »Oče, lačni smo, kruha, kruha!«

Beseda: »Kruha, kruha!« je kakor nož rezala očetovo srce. Zmrazilo ga je do mozga ob misli, da pri hiši ni niti skorjice kruha več. »Pojdite spat, jutri dobite kruha.« je mukoma izdaval iz sebe in hitel rahljati slamo na ležišču. Stisnili so se skupaj in lizali solze, ki so jim tekle po upadlih rjavih ličkah, dokler niso obnemogli in pospali.

Moža pa je gnalo ven v jasno, mrzlo noč. Ves potrt in nemiren je begal sem in tja in tarnal: »Sveti večer! Sveti večer! Mir božji se razliva na zemljo, le moja duša je nemirna in žalostna!« V svoji potrtosti ne opazi moža, ki se mu ta hip približa.

»Kaj si tako nemiren in potrt, dobri mož?«

»O, gospod, nič ni brez vzroka. Moji otroci in jaz mrjemo od gladu. Pri hiši ni skorjice kruha in poleg tega nimam nobenega zaslужka. Umreti bomo morali od gladu, če nam ne pride sam Bog na pomoč.«

»Ali hočeš delati pri meni?« vpraša tujec.

»Delati, delati! Moj Bog, saj iščem vendar samo dela in zaslužka.«

»Dobro, pridi jutri rano na oni grič. Čakal te bom in ti odkazal delo. Pošteno ti bom plačal.«

»Jutri je vendar sveti dan, eden največjih praznikov v letu. Na praznik rojstva našega Gospoda ne bom delal. Ali pojutrišnjem in vse naslednje dni, izvzemši nedelje, vam bom zvesto služil in storil vse, kar boste zahtevali.«

»Če je taka tvoja beseda, potem zdravstvuj! No, če bi bila tvoja revščina dovolj velika, bi tako ne govoril.«

»Moj Bog, večje bede kot je moja, ne more biti.«

»Dobro, če je tako, stori, kar zahtevam, in gotovo ne boste poginili od gladu ne ti in ne tvoji otroci.«

V tem mu udari na uho jok in prošnja najstarejšega: »Oče, kruha, kruha!« In v srčni stiski reče: »Dobro. Storil bom, kar zahtevate, storil zaradi svojih otrok. Dobri Bog bo imel usmiljenje z menoj in mi odpustil.«

»Dobro, jutri te bom pričakoval na griču in ti dobro plačal,« reče tujec in odide.

Prihodnje jutro je ubogi mož zgodaj vstal, opravil jutranjo molitev in iskreno prosil Boga, naj mu odpusti, ker mora na delo, da preskrbi otrokom kruha. Vzame kramp in lopato in odide na grič. Tujec ga je že čakal in mu odkazal delo ter se poslovil.

V imenu božjem se je z vso vnemo lotil dela, kopal in krčil je zemljo, da mu je lil znoj z obraza. Ko se je sonce nagibalo proti zatonu, se je na smrt utrujen zleknil na rušo. Nestrpno je čakal plačnika. Čakal je in čakal, toda njega, ki ga je tako težko pričakoval, ni bilo od nikoder.

»Res sem nesrečen. Ves dan sem neumorno delal brez hrane, a sedaj zaman čakam na plačilo. Kesam se, da sem delal na božič, na sveti dan, ko se je rodil naš Odrešenik. Ubogi moji otroci niti ta večer ne bodo dobili kruha!«

Njegovo srce je bilo polno bolečine in bridkega kesanja. V pridušenem joku so polzele po upadlih licih vroče solze,

V tem trenutku zagleda neznanca, ki se mu bliža hitrih korakov. Na prvi pogled je spoznal, da to ni njegov delodajalec. Oni je bil suhega, neprijaznega obraza z lisičjimi očmi, ta pa je bil utelešena dobričina in miloba. Neznanec se ustavi pri kmetu in ga vpraša:

»Kaj ti je, vrli mož? Zakaj tako bridko zdihuješ?«

»Ajme, gospod, silno sem nesrečen. Neznani gospod, po videzu lovec, me je najel, da bi mu danes prekopal to zemljo, in mi obljubil bogato plačilo. Pri hiši ni mrvice kruha in moji ubogi otroci ginejo od gladu. Z nevoljo sem šel na delo, kajti današnji dan je sveti dan. Delal sem mnogo, kakor vidite, in dobro delal, tujca pa, ki je obljubil, da še pred sončnim zatonom pride in mi izroči plačilo, ni od nikoder.«

»Saj ga tudi ne bo, ti ubogi mož. Pa povej, zakaj pa si delal na sam sveti božič?«

»Ajme, saj nisem hotel in bridko sem se že kesal. Toda otročiči mi bodo pomrli od lakote, samo zato sem hotel prislužiti vsaj nekaj kruha.«

»Gotovo obžaluješ, da si delal na Gospodov dan?«

»Moj Bog, pa še kako!«

»Dobro, potolaži se. Jaz ti hočem plačati dnino. Tu imaš dragocen kamen. Dobro ga hrani, kajti ima čudovito moč. Kadar boš v potrebi, se pokrižaj in izreci željo in takoj ti bo pomagano. Dobil boš hrano in pijačo, obleko in denar, vse, kar boš potreboval. Nikdar več pa ne smeš opravljati takega dela na Gospodov dan. Siromakom dajaj miloščino, nobenega ne odženi od svojega praga.«

»Tisočera hvala, dobri gospod! Bog vas blagoslovi!«

In kmet se je veselega srca in lahkih nog napotil proti domu. Otroci so ga težko pričakovali. Komaj so ga uzrli, so začeli kričati: »Oče, kruha, kruha!«

»Da, ubožci moji, takoj ga dobite!«

Stopivši v hišo, sname klobuk, se pobožno pokriža in reče: »Z dovoljenjem vseomogočnega Boga želim nekoliko kruha in slanine za moje otročiče in zase, ki mrjemo od lakote.«

Nenadno je bil na mizi kruh s slanino. Radostno so segli po belem kruhu in slanini in se nasitili.

Nekaj dni nato je kmet kupil otrokom in sebi potrebno obleko in obutev. V dolini je kupil zemljo in si postavil novo hišo. Kmalu je postal najpremožnejši človek v okolici. Mnogi so ugibali, odkod ta izprememba. Marsikateri je trdil, da je kmet našel zaklad.

Bil je dober z vsemi, podpiral je ubožce in sirote in jim dajal hrano in obleko.

Ščasoma pa je popolnoma pozabil na svojo nekdanjo revščino, pa tudi na pogodbo. Prevzel se je in njegovo srce ni bilo več sočutno.

*

Kmet je sklenil prirediti razkošno gostijo, na katero bi povabil vse veljake domače občine, vse bogatine iz bližnje in daljne okolice.

Najeti rokodelci so več dni neumorno delali, da vse čim lepše pripravijo za sprejem gostov. Niti v nedeljo niso prenehali z delom, kajti kmet sam jih je prigajal k delu in jim obljubljal visoko nagrado. Najel je celo četo služabnikov, ki so v krasnih oblekah neslišno tekali po palači in z veščo roko pripravili vse potrebno za pogostitev.

Na slavnostni dan je določil dva služabnika, ki naj bi došle goste pozdravila, jim pomagala iz kočij in jim bila v vsem na uslugo. Dva druga služabnika je določil, da skrbno pazita, da ne bi prišel kak nevljubljen in nedobrodošel gost, ki bi utegnil motiti slavnostno razpoloženje.

Določeni dan je prihajala kočija za kočijo, iz njih pa so stopali povabljeni gostje.

V veselem razpoloženju so sedli gostje k bogato obloženi mizi.

V hipu se pojavi ob vhodu v palačo star berač, ves beden, pokrit z ranami in odet v cunje. Nihče ni videl, od kod je prišel. Brž so prileteli služabniki. »Kako si prišel sem? Takoj se poberi!« Dvignili so palice, da bi udarili po njem, pa nekaj jih je zadrževalo.

»Usmilite se ubogega reveža, za božjo voljo vas prosim, vsaj košček kruha mi dajte,« je moledoval berač.

»Danes ne dobiš nič! Pridi drugič. Zdaj pa ven! Takoj, takoj!«

Prosjak pa se le ni hotel odstraniti. Na ves glas je prosil, da so ga čuli prav v dvorano.

»V imenu Boga, Odrešenika, ki je umrl na križu, vas prosim, spoštovani gospodje, dobrotljivi gospodje, vrzite vsaj košček kruha z vaše mize ubogemu siromaku, ki mrje od lakote...«

Kmet priteče iz dvorane rdeč od jeze in zakriči nad služabniki: »Ali vam nisem zapovedal, da nikogar ne puščajte noter, posebno ne prosjakov. Naženite predrzneža! Spustite nanj pse!«

Psi so pritekli, toda nič žalega niso storili revežu, lizali so mu roke, se mu dobrikali in spremljali odhajajočega.

Razjarjen se je kmet vrnil h gostom.

*

Kmalu nato se je zopet razlegal veseli smeh gostov.

V tem dospe pred palačo krasna, vsa pozlačena kočija, v katero so bili vpreženi štirje iskri belci.

V kočiji je sedel kraljevič, odet v dragocena oblačila, vsa posuta z biseri.

Služabnik hitro pokliče gospodarja.

»Hitite pozdravit novega gosta, ki se je pripeljal v prekrasni kočiji. Gotovo je kralj.«

Vsi gostje so se dvignili, hiteli k oknom in se spraševali, kdo naj bi bil to. Nihče ga ni poznal.

S klobukom v roki in klanjajoč se skoraj do tal se približa kmet kočiji, ponižno proseč visokega gosta, naj izkaže njegovi hiši čast in blagovoli vstopiti.

»Hvala, ne bom stopil v tvojo hišo. Bil sem tukaj kot ubog prosjak, katerega si odgnal od hiše brez miloščine in celo pse si nagnal name. Sedaj, ko sem oblekel razkošna kraljevska oblačila, me ponižno prosiš, da bi vstopil. Toda najprej moram govoriti s teboj resno besedo. Prisedi!«

*

Kralj odvede kmeta na grič, na katerem je oni božični dan krčil zemljo, in mu reče:

»Kmetič, ti si torej pozabil, v kako bednem stanju sem te tukaj našel?«

Kmet pade na kolena. S skesanim srcem in povzdignjenimi rokami prosi odpuščanja.

»Dal sem ti bogastva, da bi lajšal bolečine trpečim, ko si sam okušal, kaj se pravi trpeti. Ah, hitro, le prehitro si pozabil pogoje, ki sem ti jih stavil. Nisi posvečeval Gospodovega dne, nisi se usmilil siromaka, celo pse si naščuval nanj. In sedaj si zopet tam, kjer sem te našel. Vse bogastvo ti bo odvzeto, ker nisi z njim ravnal po moji volji. Ako je tvoje kesanje odkritosrčno, moreš še dobiti odpuščanje. Spokori se! V potu svojega obraza obdeluj zemljo, na kateri stojiš!«

Neznanec izgine.

Sam ostane kmet naпусти kamniti zemlji, odprti vsem vetrovom in toči grenke solze kesanja.

Berač in kralj sta bila ena in ista oseba.

Bil je dobri in pravični Bog.

Prevedla Golobič Angela.

Polda Tone

Bajtarski Miklavž

Ilustriral Fr. Uršič

Na zapečku se je stiskalo pet razkuštranih glav. Pečarjevi otroci so molili k sv. Miklavžu. Očenaš za očenašem so že odmolili, pa se jih stari dobrotnik še ni spomnil.

»Nič ne bo,« se je skujal starejši Francè.

»Še malo dajmo, morda nam pa le kaj vrže,« je moledovala Minca, ki je bila šele v petem letu.

In so znova začeli:

»Pridi sveti Nikolaj — in obišči nas sedaj!

Vsi te pričakujemo, vsi se že radujemo.

Pridnim boš darov delil —

saj si vedno dober bil...

Če ne veš, kje smo doma,

naj te angelček pelja.«

Pa spet očenaš za očenašem. Na koncu vsakega pa se jih je oglašilo vseh petero: »Preljubi sveti Miklavž, malo nam vrzi, pa veliko prinesil!«

Mala Minca je pričakovala, da bo zdaj zdaj zaropotalo po hiši. Zadnji teden hodi sv. Miklavž po vasi, postoji pod okni in posluša: pridni otroci molijo, poredni pa se prepirajo in si nagajajo. In zgodi se, da včasih stari svetnik odpre svojo torbo, neslišno in nevidno odrine okno ali vrata in vrže otrokom kakšno malenkost. Menda more tudi skozi strop ali skozi steno vreči pred presenečene otroke. Vsaj Minci se je tako zdelo. Tudi Francè, ki se je vedno trudil, da bi videl, od kod je darilo priletelo, ni nikoli opazil ničesar.

Pravkar so začeli nov očenaš, ko je zaropotalo po sobi.

»Orehi!« so planili otroci izza peči. Na vik in krik je prišla mama.

»Nič se ne prepirajte! Miklavž gleda, kaj če parkelj pride? Orehe razdelite, tudi Minca mora dobiti svojel!«

»Pri Šimnu je snoči vrgel Miklavž jabolka!«

»Pri Bobku sladkarije!«

»Pri Vrevcu celó čokolado!«

»Mama! Zakaj pa pri nas vrže le orehe?«

»Morda so drugje bolj pridni,« se je izmikala mati.

»Pa niso. Šimnov v šoli nič ne zna. Bobkova nikoli ne uboga. Vrevčev pa tako, tako!« Francè se ni dal ugnati.

»Pa tole je tudi, otroci: naša hiša stoji na koncu vasi in Miklavž že vse razdeli, preden pride do nas. Le jejte orehe! Tudi kruha lahko odrežem.«

Otroci so natresli orehe na mizo in so jih tolkli. Francè je kar s čevljem razbijal po njih. Tako je tolkel, da je plamen v petrolejki veselo poskakoval in svetil v zadovoljne obraze. Le Francè je razmišljal, zakaj je ravno njihova bajta na koncu vasi: vse dobro se ustavi v vasi in le lakota pride do Pečarja. Pa je Pečarjevih pet bolj pridnih kot so drugi Poglejski otroci.

Za Miklavžev večer je zapadel sneg. Otrokom se je zdelo, kakor bi beli angelčki sedeli ob poti in čakali svetnika. Pečarjevi so sedeli za pečjo ves dan. Niso imeli dobrih čevljev, da bi mogli v sneg. Pa tudi mati je tako naročila, ko je odšla zdoma.

Mrak je že bil, ko se je mati vrnila.

»No? Ste že pripravili peharje, da jih nastavite Miklavžu?«

»Že.« Pet glasov se je oglasilo izza peči.

»In listke z imeni smo dali v peharje, da se Miklavž ne bo zmotil.«

»Prav, prav. Da se ne bo zmotil...« Kot v skrbeh je govorila mati.

»Mama! Saj mi bo punčko prinesel, kajne?«

»Punčko? Morda ti jo bo pa res.«

»Pa tako veliko...« Minca je široko razprostrla roke. »Táko kot lani Vrevčevi Minki!«

»Minca! Kaj pa, če bo punčka prav majhna?«

Joža jo je zmotil: »Avtomobil pa gotovo dobim?« Šest let mu je bilo.

»Bog ve? Morda ga ne bo...«

»Saj bo spet tako kot lani. Drugod vse, pri Pečarjevih pa piškave orehe in nagnita jabolka.«

»No! Francè! Kako pa govoriš? Ni lepo, kar si rekel: za vse moramo biti Bogu hvaležni.«

Nato so molče jedli sok, ki je bil komaj skaljen krop.

Ko so že legli, se je spet oglasil Francè: »Mama! Zakaj vendar Miklavž nam ne prinese toliko kot drugod? Drugi niso tako potrebni.«

Mati je vedela, da mora nekoč to vprašati, pa se je le ustrašila in je globoko vzdihnila in tiho pričela:

»Ko sem bila še majhna, ni bilo tako. Miklavž je takrat manj nosil kakor danes: nekaj suhih hrušk, nekaj jabolk, pest orehov in morda dva ali tri rožiče. Takrat je tudi vsem enako prinesel, vsem samo to, nič drugega. Porednim pa je takrat šibe nosil.«

»Ali hočete reči, da Miklavž ni več pravičen?«

»Ne, otrok! Svetnik je dober, le ljudje so hudobni.«

»Kaj ste rekli?«

Mati ni vedela izhoda. Kako naj sinu razloži, zakaj Miklavž bogatim več prinese kot revnim. Pa se je Francè sam spet oglasil.

»Mati! Morda pa danes sveti Miklavž prav tako prinese vsem

enako kot včasih. Pa so ljudje hudobni — bogati so — postaviti se hočejo in sami dodajo svetnikovemu darilu sladkarije in igrače, pa kaj vem kaj vse?«

Mati bi bila najrajši objela svojega starejšega fanta. »Morda je res tako,« je pritrdila.

Potem so zaspali in zasanjali o novih punčkah, takih, ki zamižijo, ko jih položiš spat, pa o avtomobilu in konjičku, o novih čevljih in oblekah. Mati pa ni mogla zaspati.

Dan je že bil, pa so Pečarjevi še spali. Na mizi je stalo pet peharjev in v njih orehi, hruške, venec fig in nekaj zavitih rožičev.

»Punčka!« Minca je planila s postelje in res je v svojem peharju zagledala punčko. Toda bila je majhna in trup je imela iz cunj.

Deset rok je posegalo v peharje in obenem pogledovalo v sosednje posode, kaj so bratci dobili. Čevljev ni bilo, tudi kape in obleke ne, pa avtomobilčka in konjička in še marsičesa ne.

»Oblecite se!« je prigánjala mati. Pa jih ni mogla spraviti od darov. Nekdo je godrnjal, da je premalo dobil. Pa se je Francè takoj oglasil:

»Kaj boš? To je dal Miklavž. Tudi drugod jim ne prinese nič več, pa jim starši dodajo. Bahači!«

V veži si je nekdo odtrkal sneg s čevljev. Nato je potrkalo. — Učiteljica je stopila v sobo. Pod pazduho je nosila velik zavitek.

»Kaj se je zgodilo?« se je prestrašila mati.

»Sveti Miklavž je bil snoči v ‚Domu‘. Tudi vam je nekaj prinesel, pa nobenega ni bilo.«

»Gospodična, še za vstopnino nisem imela.«

»Saj je meni izročil svetnik. Rekel je: Za Pečarjeve, ker so pridni in radi v ‚Domu‘ pomagajo.«

Pet obrazov se je radovedno bližalo mizi.

»Joj—oj!« Gospodična je odvila zavoj. Vsem je kar zaprlo sapo.

»Za Franca čevlji — da bo v šolo mogel. Za Joža kapo in srajco, za Tinco jopico in zvezke, za Minco nogavice in obleko, za malega Mihca pa ropotuljico. O — pa še to! Sladkarije, otroci!«

Mati kar do besede ni mogla.

»Pa mami morate tudi kaj dati. Saj boste, otroci?«

Komaj se je mati zahvalila in otrokom pričela naročati, naj se zahvalijo, pa je učiteljica že izginila.

Sinica je priletela na okno in se začudila veselju v Pečarjevi bajti, kjer je vladalo navadno pomanjkanje, a danes je bila hiša polna veselja.

Božič delavskega otroka

Pri nas potic, veselja letos ni.
 Ob petrolejki trudno v strop strmimo;
 brez dela očka je že mesec dni,
 le komaj, komaj še živimo.

Bolan je bratec; za zdravila ni
 in mamica se stežka, stežka vleče.
 Božično drevce prazno — lučka tli
 in po pastirčkih splašeno trepeče.

Solze so nam v očeh, a se bojimo,
 da v jok planili bi v tej noči sveči.
 V drevcesce prazno, v lučko vsi strmimo
 v boleči žalosti tesno, tesno objeti.

Sonja Sever

Božične sanje

Ilustriral M. Sedej

Rahlo, rahlo, kakor božji dih je zaplaval večerni veter čez zasnene holme in gozdove. Nežno, kakor zvonjenje drobnih zvončkov, so zacingljale ledene svečice v vejevju. Zvezdice so se druga za drugo vžigale in srebrn modrikast svit je tajinstveno oblil snežno odejo.

»Civ, civ!« je zatrepetal žalosten glasek skozi tišino. Pod visoko jelko na robu gozda se je onemoglo opotekala v globokem snegu drobna ptičica. Ždaj pa zdaj je zafrfotala in se skušala dvigniti. Toda od jastreba ranjeno krilce je ni hotelo nositi, kakor odlomljeno ji je viselo ob telescu. »Civ, ne morem, ne morem, tako sem lačna!« je bolno začivkala. Mar res ni bilo nikogar, da bi pomagal drobni sinički, ki je vse leto tako ljubko prepevala? —

Zvezdice so sicer z mehкими očesci mežikale z neba, toda kako bi ji prišle na pomoč, ko pa so bile tako daleč, daleč! Tudi veter je ustavil svojo pot, krožil nad onemoglo ptičico in mehko božal njeno perje. Več pa tudi on ni mogel storiti. »Cin, cin!« so žalostno cingljale ledene svečice v vejevju, »naš mali pevec umira, pojdite mu na pomoč!«

A vse zaman, pomoči ni bilo od nikoder. Ptičica je čedalje bolj slabela in končno negibno obležala na snegu, kakor na belem, mrtvaškem prtu. Iz doline se je dvignila srebrna meglica, se rahlo spustila nad ptičico in jo pokrila s prosojnim pajčolanom. Hladni žarki bledega meseca so se dotaknili te čudežne odeje in jo zgostili v prekrasne kristale blestečega ivja. V jelki je žalostno zastokalo in čujajoče drevo je razprostrlo svoje veje nad onemoglo ptičko.

*

Nedaleč od jelke na malem holmu je stala revna bajtica. Kakor preplašena miška je kukala iz težke snežne odeje. Iz njenih okenc ni sijala lučka, nobena gaz ni vodila do nje. Kdo neki bi tudi obiskoval tako revne bajtarje, kakor sta bila mali Petrček in njegova mama? — Odkar je oče padel v vojni, sta jima bila bolezen in glad edina gosta.

Brez pomoči, kakor ptička pod jelko, je ležala mati že drugi dan težko bolna na svojem ležišču. Petrček pa je bil še predroban, da bi zagazil v visoki sneg in poklical daljne sosedo. Že ves večer je visel ob oknu, pozabil na glad in mraz in poln božičnega pričakovanja strmel v zimsko noč. Bo li tudi letos prišel Jezušček? — O, letos ga bo čakal, hoče ga videti, prositi ga za maminó zdravje. Polnoč je že legla na zemljo in črne sence so se dvigale iz doline.

»Mamica, mamica!« je nenadoma vzkliknil Petrček, »čuj, mar ne plahutajo angelska krila?... Mamica, ne slišiš cingljanja srebrnih zvončkov?... Mati ni odgovorila. Bolno je zastokala na ležišču in težko dihala v vročičnih sanjah. »Mamica, glej, glej, nekaj je zasijalo tam v gozdu!... in, — oo, glej, majhen fantek je stopil iz njega!... Ždaj pod jelko nekaj pobira!... Kako mu bleste zlati kodri, kakor sonce! In obrazek, kako mu je lep, kakor angelčkov!... Joj, mamica, kako je reven, samo srajčko ima in bos hodi po mrzlem snegu!... Mamica, pa to je vendar Jezušček, prav tisti Jezušček iz cerkve, ki drži svetemu Jožefu sekiro!... O, mamica, k nam gre!«...

Petrček je po božno sklenil ročice in ves blažen strmel v čarobno noč.

»Tik tik!« — je rahlo potrkalo na šipo. »Petrček, odpri!« je klical nežen glasek. Petrček je s trepetajočimi ročicami odpahnil okno in ves omamljen zrl v angelskolepi obrazek pod oknom.

»Nič se ne boj. Petrček! Saj si me vendar čakal in prišel sem!« je zazvenelo, kakor nebeška

glasba. »Stegni ročice! Tu imaš drobnega tovariša in lepo ga neguj, a tu zdravilo za tvojo mamico, položi ga ji na čelo!«

Še preden se je Petrček prav zavedel, kaj se godi, je Jezušček izginil. Dolgo je še ves blažen strmel skozi okno. Nato si je ogledal darove v ročicah. V desnici je trepetala drobna ptičica, a v levici je blestela prekrasna, nenavadno veliko snežinka.

»Mamica, Jezušček je bil tu! Glej, kaj mi je prinesel!« je presrečen vzkliknil in stekel k postelji. Toda mati se ni ozrla, negibno je ležala. Petrčkov obrazek je oblila silna žalost. »Joj, mamica, mar res ne moreš odpreti oči?« je zajokal. »Saj imam tudi zate darek!« In položil je veliko snežinko mami na čelo.

In glej, ko se je snežinka dotaknila vročičnega čela, je zablestela kakor čudovit dragulj, a ta hip — o čudo! — se je materin bleđi obraz rahlo pordečil, njene še pravkar bolno stisnjene ustnice so se zasmehljale in počasi je odprla oči. Snežinka pa je skopnela.

»Mamica, moja mamica, Jezušček je bil tu!« se je Petrček žareč od sreče privil k mami in ji hitel pripovedovati, kaj je doživel. Mama

je začudeno gledala zdaj otroka, zdaj drobnega ptička, ki ga je ljubeče držal v ročicah. Prijela se je za čelo, kjer je še čutila hladen dotik ledene snežinke. Ni se mogla zavedeti. Mar sanja, ali je resnica, da je zdrava, zopet zdrava. Res, tako dobro se že dolgo ni počutila!... Tedaj so jo oblike solze radosti. »Petraček, otrok moj!« je vsa ganjena zašepetala in nežno objela svojega malčka. »Jezušček nas ni pozabil, prinesel nam je najlepši dar, prinesel mi je zdravje!... O zahvaljen, tisočkrat zahvaljen!« je sklenila roke in s toplim pogledom obvisela na Križanem v kotu.

Nenadoma se je zdrznila. »Reyček moj, si danes kaj jedel?... In kako je tukaj mrz! Gotovo si lačen in te zebe!« je zaskrbelo njeno materinsko srce. Lahkotno, kakor da ni bila nikoli bolna, je skočila z ležišča, prižgala sveče in zanetila ogenj v peči. Kmalu se je dobrodejna toplota razlila po izbici. Skrivnostno smehljajoče je mati odprla staro skrinjo, kjer je že dolgo shranjevala razne dobrote in skromne jaslice. Ni dolgo trajalo, ko so jaslice visele v kotu, a na praznično pogrjnjeni mizi se je kadila sladka češpljeva kaša. Zraven Petračkovega krožnika so ležala rdeče žareča jabolka, kupček orehov in celo košček potice. Medtem ko je mati vse to pripravljala, je Petraček čepel na klopci ob peči in s svojim dihom grel onemoglo ptičko. »Čiv, čiv!« se je ta nenadoma oglasila, stegnila svojo glavico iz Petračkove peščice in lačno gledala na mizo.

»Mamica, glej, moj ptiček je oživel, in kako gleda na potico! Toda joj, krilce mu visi!«

Mama je nežno vzela drobnega bolnika, ga ogledala in kanila zdravilno olje na rane. Ptiček se ni branil, še nekam hvaležno je gledal svoje dobrotnike.

Ko so nato vsi trije sedli k večerji, je Petraček skoraj pozabil nositi žlico k ustom, tako vneto je skrbel za svojega gosta. A ptiček je z velikim tekom pridno zobal. Petračku so od sreče gorela ličeca kakor rdeča jabolka.

»Čiv, čiv, hvala, dovolj!« je končno ljubko začivkal drobní gost, počenil sredi mize, skrtil kljunček pod perje in zadremal.

Iz daljave je donelo svečano zvonjenje, božični zvonovi so vabili k polnočnici. Mama in Petraček sta klečala pred jaslicami. Petraček je v polspanju ponavljal mamino zahvalnico. »Sedaj pa sinček še en očenaš za očka, gotovo gleda ta večer z nebes na nas —«

»Da, da, za očka!« se je zdrznil Petraček, krčevito sklenil drobne ročice in pogumno ponavljal mamine besede. Toda še preden je bilo molitve konec, se mu je glavica globoko sklonila in je trdno zaspal.

Mati je nežno dvignila svojega ljubljenca, mu mehko postlala na topli peči, a zraven njega postavila škatlico s ptičkom. Dolgo je gledala mili otroški obrazek. »Siromaček moj.« je zašepetala, »sedaj, ko sem zdrava, ne boš več stradal in zmrzoval!« Ugasnila je svetilko in zopet so okenca bajte zrla v temno noč.

V daljavi so izzveneli polnočni zvonovi, tudi zvezdice so šle k počitku in se druga za drugo skrivale za oblake. Lahke snežinke so prifrftale, kakor beli metuljčki z neba, in na zemljo je legel božični mir. Angel varuh se je s svojimi rahlimi krili dotaknil Petračka na peči in fantek se je sladko nasmehnil.

Čuj, mar ni začivkal ptiček? »Petraček, Petraček!« je klical in mu nežno potkal s kljunčkom po nosku. »Čiv, čiv, brž vstani in pojdi z menoj! Ker si bil tako dober, ti pokažem nekaj prekrasnega!«

Petrček se je zdrznil, v sanjah je točno razumel, kar mu je žvrgolel drobni prijatelj, in brž je zlezel za njim s peči. Tedaj ga je ptiček s kljunčkom potegnil za suknjico, češ: »Pojdi do vrat!« A ko jih je Petrček odprl, je reklo — frr — in ptiček je zletel v zimsko noč ter glasno začivkal: »Čiv, čiv, kar za meno!« Petrček se ni obotavljal, urno je pohitel za ptičkom in glej, kako čudno: sveži sneg se ni vdiral pod njegovimi koraki. Lahkotno kakor peresce je hitel čez snežne poljane. Tedaj je razprostrl svoje ročice, kakor da bi bila krila in, oo... oo... kako lepo! Dvignil se je s tal in letel kakor pravi angel za svojim malim vodičem čez vrhove najvišjih smrek.

Kmalu sta dospela pod visok snežnik, o katerem mu je mama vedno pravila, da sega skoraj do nebeških vrat. Petrček je močneje zakrilil in urno kakor veter sta se dvignila proti vrhu. Joj, kako visoko sta že bila! Daleč pod njima so ležali gozdovi, holmi in domača hišica in vse je bilo podobno majhnim igračkam. Ni dolgo trajalo, ko sta dospela do oblakov. Tu je Petrček radostno vzkliknil. Zagledal je vse polno ljubkih angelčkov. Sedeli so na mehkih oblakih in z urnimi prstki trgali z njih kosmiče in jih metali kot snežinke na zemljo. Petrček bi kar najrajši ostal tu in pomagal angelčkom sipati snežinke. Toda ptiček je začivkal:

»Pojdi, fantek, dolga je še najina pot in še mnogo lepega boš videl!«
 »Pa zbogom, lepi angelčki!« se je prijazno poslovil Petrček in živo zamahljal z ročicami. Ni dolgo trajalo, ko sta prispela nad oblake. Tu se je Petrček zopet silno začudil. Zagledal je zvezdice vile. Tisoče in tisoče jih je bilo in vse so sladko spančkale v sinjih posteljicah. »O, kako so lepe!« je zašepetal Petrček, najrajši bi stopil od posteljice do posteljice in jih rahlo pobožal.

Ali ptiček mu je tudi to pot zaklical: »Petrček, kar naprej, glej, tam se že bleste nebeška vrata!«

In res, nedaleč je žarela čudovita svetloba, podoba vzhajajočega sonca. Kmalu sta dospela do prekrasnih zlatih vrat. »Pik, pik!« je ptiček potrkal s kljunčkom. Ta hip se je v vratih odprlo okence, iz katerega je pokukala drobna glavica kodrastega angelčka.

»A, vidva sta, Petrček in sinička!« se jima je prijazno zasmeljal ljubki vratar. »Cin, cin!« je srebrno zazvenelo v ključavnici in rajске duri so se odprle na stežaj. Petrčku je od začudenja zaprlo sapo in skoraj je pozabil prestopiti nebeški prag. Pred njim se je razprostrl čudovit vrt, obsijan s čarobno svetlobo. Prekrasna glasba in angelsko petje je zvenelo še tisočkrat lepše kakor božične orgle v cerkvi. A glej tam, med cvetnimi gredicami, obdan od nešteti angelčkov v belih oblekah, se mu je smehljal Jezušček, prav tak kakor ga je videl nocoj.

»Pridi Petrček, daj mi ročico, da ti razkažem svoj božični vrt!« ga je vabil s srebrnim glasom.

Petrček je ves blažen prožil Jezuščku ročico, sinička pa je veselo čivkajoč sedla svojemu božjemu Rešitelju na rame.

»Glej, Petrček, na tem rajskem vrtu rasto vse dobrote za pridne otroke!« je pokazal Jezušček okrog sebe. Hodili so od gredice do gredice,

od grma do grma in Petrček se ni mogel dovolj načuditi. Kar je videl, se mu je zdelo tako neskončno lepo. Med gredicami so hiteli drobni angelčki z zlatimi škropilnicami in pridno zalivali cvetice, kakršnih še nikoli ni videl. »No, poskusi Petrček!« mu je prijazno ponudil Jezušček in odtrgal na tem in onem cvetu kak listič. Petrček kar verjeti ni mogel. Lističi velike rjave cvetice je bil prava čokolada, a lističi drugih cvetic so bili sladki in dobri, da kaj takega še ni pokusil. Najbolj čudna pa je bila gredica z graham. Ko je Jezušček odprl strok, so se vsuli iz nje sami svileno blesteči bonbončki. A na grmovju, kaj je tu vse raslo! Rdeča jabolka, zlate pomaranče, sladke fige in črni rožiči! A glej tam, na onem drevesu so se zibali na srebrnih nitih medeni kolački, srčca in konjički iz živopisanega lecta. Jezušček mu je od vsega dal, a Petrček je jedel in jedel in ni se mogel dovolj najesti teh dobrot. Tako so dospeli do konca tega čudežnega vrta in stopili skozi prekrasna vrata, spletena iz samih rož. Pred njimi se je razprostirala velika poljana, vsa posejana z opojno dehtičimi lilijami.

»To je pa delavnica marljivih angelčkov,« je tolmačil Jezušček. In res, tam na dolgih, belih klopeh so sedeli krilatci, drug poleg drugega, kakor ptički na veji, in vsak je bil zatopljen v svoje delo. Kakor bliski so švigale lesketajoče se pletenke v drobnih ročicah in izpod spretnih prstikov so kar vidno rasle tople nogavice, rokavice, čepice in rute, za uboge otroke. Nedaleč od pridnih pletilcev so bili angelčki krojački. Tu se je šivalo, rezalo in krojilo, da je bilo veselje! V belih košarah je že ležalo vse polno predpasničkov, krile in hlačk. Najbolj ljubki pa so bili angelčki čevljarčki. Važno so čepeli v svojih čevljarških predpasničkih na nizkih stolčkih okrog velike mize. Rezali, lepili in razbijali so, da je kar odmevalo po rajski delavnici. Končno so dospeli v oddelek, kjer so večji angeli izdelovali igračke. To je bilo nekaj za Petrčka! Z blestečimi očmi je gledal dolge vrste lepih vozičkov in konjičkov, punčk in pisanih žog vseh velikosti. Tako lepih stvari niti v izložbi bogatega trgovca ni videl. Toda nenadoma je obstrmel. Kdo neki je tisti veliki angel, ki pravkar podkuje lesenega konjička? ... Zelo znan se mu je zdel! ...

»Očka, moj očka!« je zdajci glasno zaklical in pohitel velikemu angelu v naročje.

»Petrček, sinček moj!« je dahnil oče, ga čvrsto privil na srce in vroče poljubil na čelo.

»Očka,« je ves blažen jecljal Petrček in široko odprl oči.

Toda kaj je to? ... Očeta, Jezuščka, rajске delavnice naenkrat ni bilo več. Nad seboj je ugledal smehljajoči se mamin obraz.

»Civ, civ, dobro jutro zaspanček!« ga je pozdravljala drobna sinčička in zaupno priskakljala k njemu. Skoz nizka okna je prijazno sijalo božično sonce in kakor blagoslov razlilo svoje žarke po skromni izbici.

Mausser Karel

Moja prva polnočnica

Ilustriral Fr. Uršič

Od cerkve sem se je naenkrat odtrgalo pritrkavanje.

Spomnim se, kako sem moledoval in prosil zdaj dedka, ki je žulil pipico za zapečkom, zdaj starejšega brata, ki se je sukal okoli jaslie, zdaj spet očeta, ki je še pozno zvečer brkljal po hlevu. Toda nihče se me ni usmilil. Nazadnje sem šel k materi, dasi me je bila že prejšnji večer odpravila, češ da bom zmrznil, še preden bom prišel do cerkve.

S solznimi očmi sem jo vlekel za roke in krilo, a vse zastonj. Ni se dala preprositi. Šele ko sem zaihtel prav na glas, se je starejši brat potegnul zame. Najprvo je malo zahrkal, kar se je meni zdelo na moč sumljivo, nato pa se je mati takoj vdala.

»Boš pa šel, pustež. Saj ne nehaš prej. Toda naprej ti povem, da se mi nikar ne emeri v cerkvi, če te bo zeblo. Ura je šele devet. Do enajstih boš legel, takrat te bom pa poklicala.«

Odpeljala me je v čumnato. Meni se je silno čudno zdelo, da bi bila ura šele devet, ko sem se vendar ves večer tako mučil, da me ni zmagal zaspanec. Toda vse moje ugovarjanje ni nič pomagalo.

»Pa da me boste poklicali,« sem se krčevito branil materinih rok, ki so me začele razpravljati. Znova sem se začel emeriti in še danes se čudim, da me mati ni udarila.

»Presneti otrok ti, kakšen je,« se je jezila. »Pa popravljen lezi!«

»Pa da ne boste pozabili,« sem zaklical za njo, ko je že precej huda zaloputnila vrata.

Meni se je zdelo vse to nekam sumljivo. Kar sapo sem zadrževal in prisluškoval.

»Saj bo zaspal,« je godel starejši brat. »Zaspanec ga je mučil, zato je pa tako sitnari. Zakaj pa ga že prej niste spravili spat?«

»Ko pa hoče povsod bití,« me je že skoraj nežno zagovarjala mati. Morda jo je ganila moja trdovratnost.

»Časa imamo še precej,« je zabrundal od nekod očetov glas. »Do enajstih bo pa že zaspal.«

Tako so se menili sem in tja. Jaz sem sedel na postelji, zavit v odejo, in drobno vlekel na ušesa. Sedaj sem vedel, da so me hoteli prevariti. Jezica me je popadla, skobacal sem se s postelje in sedel kar na tla, z glavo naslonjen na posteljno stranico. Bal sem se namreč, da bi v postelji zaspal.

Vendar se me je tudi na tleh začel lotevati spanec. Govorjenje, ki je prihajalo iz hiše, se mi je zazdelo kakor prijetno brundanje. Zaspal sem. Ne vem ravno koliko časa, toda tega se pa še dobro spominjam, kako sem se nenadoma prebudil in splašeno prisluhnil.

Starejši brat je na tihem pel božično pesem, dedek za zapečkom je pokašljeval, mati pa je nekaj iskala po omari, tako sem slutil iz šumenja.

Od cerkve sem je pljusknilo pritrkavanje in začul sem očetov glas: »Pa pojdimol!«

Že so bili v veži in brez mene. Kakor brezumen sem se zagnal proti vratom in sam ne vem, kar padel sem na sredo hiše. Nato sem se spustil v jok in se drl tako nazarensko, da je mati vsa preplašena pritekla nazaj. Čutil sem, da bom z jokom še največ opravil.

»Že tako smo pozni,« me je hitela mati napravljati. »Ti ihta ti otroška! Vsaj tiho bodi,« je rekla, ko mi je obrisala solze z dlanjo.

Že se mi je razvedril obraz. Ko sem bil toplo zavit, sva se poslovila od dedka. V veži pa me je pobožala po obrazu:

»Ti revček ti, čisto smo pozabili nate.«

Jaz pa sem že na vse pozabil, na jok in sedenje in sem kakor omamljen prisluškoval pritrkavanju ter zrl draguljasto odejo, ki jo je srebrila mesečina. Kmalu smo zagledali pred seboj lepo razsvetljeno cerkev. In ko

smo stopili v božji hram, se mi je kar zameglilo pred očmi od same lepote.

To pa moram še povedati ob koncu. V cerkvi, kjer sem sedel poleg matere, sem zaspal. Nazaj grede pa me je moral oče na koncu poti še nesti, ker me je strahovito zeblo in sem se v zaspanosti kar opotekal.

Doma sem molče izginil v kamrico in takoj zaspal. V spanju pa so mi neprestano brneli v ušesih ubrani glasovi orgel. V čudovitih barvah se je razsvetlilo vse okrog mene in v tej nebeški mavrici sem zagledal Detece, ki mi je o Njem že pripovedovala mamica. Prijazno se mi je smehljalo in jaz sem stegoval ročice, da bi pobožal božje Dete. A bilo je predaleč...

Spomin na ta božični večer me navda vselej z nepopisno blaženostjo.

Razžaljeni Jezušček

Ilustriral Ant. Žnidaršič

Tega je ravno eno leto. Ivan in Marija sta se vračala iz šole domov z ročico v ročici, gledajoč drug drugega. Ivan je imel devet, sestra pa osem let. Doma so ju spraševali kot po navadi. Mamica: »Ali sta se kaj prehladila?« Oče, ki je bil advokat, pa: »Kakšni so pa redi?«

Ker so bili redi dobri, je oče končal: »Lahko nastavita svoje čevljičke* na peč. Jezušček vama bo gotovo kaj prinesel.«

Marija je kar zaploskala od veselja. Bila je še v dobi svetlih oči in je kar pila očetove in materine besede. Ivan se je začel smejati, prisiljeno, ne z mladostnim smehom, ampak skomigaje z rameni, s smehom, ki se ga človek ne nauči pri ravno najboljših tovariših.

»Ali ne verjameš, da ti Jezušček lahko pošlje kakšno stvar?«

Deček odkima.

»Res ne verjameš?«

»Ha, Jezušček, poznam ga, imenuje se Louvre (izg. luvr) in Bon Marché (bon marše)**. Tega mi ni treba več lagati, star sem že devet let in hodim že v tretji razred!«

»Dobro, ti ne bomo več ‚lagali‘, kot praviš ti. Saj ni tako težko, nastaviti čevljičke na peč...«

Marija je svoje čevljičke skrbno očistila in jih nastavila. Ivan pa je prinesel svoje največje čevlje in jih malomarno vrgel na peč, rekoč: »Kakšna laž!« Nato sta odšla spat. Marija je najprej molila, nato pa zaspala kakor polh. Ivan pa, prepričan, da Jezušček z lokomotivo najnovjšega modela še ni prišel, se je nemirno dvignil enkrat, dvakrat... trikrat... in po prstih, da ne bi deske zaškripale, odšel tiho gledat k peči.

Peč je bila še prazna, le čevljički so kakor poprej ležali prazni na tleh. Rdeče Marijine copatke so še vedno čakale. Tudi njegovih čevlji so bili še prazni. V jedilnici je ura bila deset. Ivan je slabe volje zaspal.

Toda zjutraj, kakšno presenečenje! Najprej je vstala Marija, hitro stekla k peči in presenečeno obstala.

»Ivan, poglej, poglej, kaj mi je prinesel Jezušček! In koliko!«

Ivan je začuden vstal. Prijeten in strašen pogled!

Prijeten: male Marijine copatke so kar izginile pod veličastnimi darovi: zaponka z belim vozlom, škatlica ledenih kostanjev, popolna trgovinica, ki se je zaklepala s ključem, svilene cevke, bonboni, knjiga s slikami o muckih, ki

* Pri Francozih nastavljajo za božič čevljičke.

** Louvre in Bon Marché sta veliki trgovini.

jih ima Marija tako rada... Toda medtem ko je Marija z vso ljubeznijo odvijala Jezuščkove darove, je Ivan začel zares kar rjoveti, ker so bili njegovi čevlji prazni... popolnoma prazni...

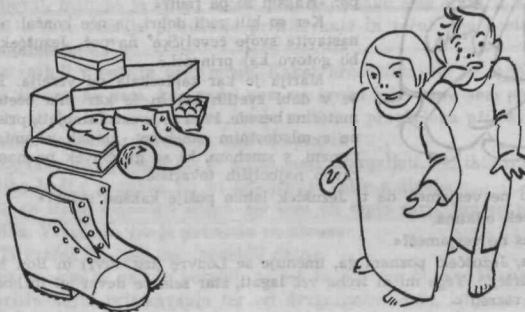
V tem trenutku sta stopila v sobo mama in oče. Marija je oba objela, rekoč: »Poglejta, kaj mi je prinesel!«

»In tebi, Ivan?« ga vpraša oče.

Ivan je kakor reka, reka Niagara. V kotu si v nočni srajci briše z rokami solze; ta velika bolečina ni nema...

»Ne vem, zakaj se tako jokaš? Saj nisi ničesar pričakoval!«

»Ne, jaz sem pričakoval vse, še več kakor Marija!«

»Spomni se, kako si poudarjal, da je Jezušček laž! Da se imenuje Louvre in Bon Marché! Ali si kaj naročil Louvreju in Bon Marcheju?«

»Ne.«

»Zakaj se torej jokaš?«

»Ne boš me prepričal, da Jezušček pride skozi dimnik!«

»Ni važno, kje in kako pride, važno je, da pride!«

Nastal je molk.

»Spomni se še, kako si se obnašal proti Njemu. Ko sem ti rekel, da ti bo ponoči gotovo kaj prinesel, si se začel hudobno smejati!«

»Saj ne prinaša Jezušček, temveč ti!«

»Vidiš svojo zmoto! Ne prinašam jaz, temveč Jezušček. On, slišiš! On prinaša otrokom božične darove. Če Jezušček ne bi živel, bi starši otrok ne ljubili tako, kot jih ljubijo krščanski starši. Pred Jezusom so otroke odlagali in ubijali in tam, kjer ga ni, otroci nehajo hoditi na svet. Nisem te varal, on je res Kralj božičnega praznika. On res pošilja vse to svojim prijateljčkom.«

»Zakaj pa meni ni nič prinesel?«

»Gotovo zato, ker nisi njegov prijatelj, ker nisi veroval vanj, ker si trdil, da ga ni. Gotovo je bil razžaljen.«

»Kaj pa naj naredim sedaj?« prosi Ivan očeta s solzami v očeh.

»Sedaj,« nadaljuje oče, »moraš prositi Jezuščka odpuščanja.«

»Ne znam!...«

»Govori za meno! Jezušček, nisem razumel. Pred Teboj otrok niso ljubili. Ti si naš varuh, naš veliki prijatelj. Odpusti mi, da sem se tako grdo smejal in Te s tem razžalil. Poglej tudi moje uboge čeveljčke, ki so tako prazni...«

Oče je odprl omaro in pokazal skrivnostnosten zaboj.

Solze v očeh so se takoj posušile. Otrok je odprl zavoj in zagledal je škatlico barv, glasovito lokomotivo, bonbone, zgodovinsko knjigo...

»Kdo ti pošilja to?« vpraša oče.

»Jezušček.«

»In jaz, dragi Ivanček, zapomni si dobro, jaz ti to samo prinašam.«

In ko vam pripovedujem to zgodbo, dragi prijateljčki, v tem mesecu, ki je vaš mesec, pripovedujem to zato, da bi znali tudi vi in bi nikoli ne pozabili zahvaliti se za milosti, s katerimi vsak izmed nas prenaša to težko breme, ki ga vi še ne poznate in ki se imenuje: Življenje.

Iz francoščine prevedel A. Ravnik.

Ksaver Meško

Pojdimo v Betlehem

*Nad svetom tiha, tiha noč,
v zvezdáh nebo gori,
z neba višín blesteča luč
pastircem zažari,
jim angel božji govori:
„Rojén je božji Sin!“
In „Slava Bogu“ zazveni
čez svet z neba sinjin.*

*Pastirci jadrno hite
gor v mesto Betlehem.
Hitite z njimi duše vse,
jaz tudi z njimi grem.
Poglejmo čudež čudežev:
Otrok na slami spi,
igra na ustih mu usmev —
oj, nas se veseli.*

*Toploto v jaslice sopeč
ob jaslíh vol stoji,
osliček sívi se čudeč
pred Jezuščkom klečí.
Vrzimo se pred jaslice
v ponižnosti še mi,
molimo božje Detece,
ki v jaslicah tu spi.*

*Le spavaj, milo Detece,
nad tabo Mati bdi,
ljubeče sklanja se čez te
in v sreči vsa drhti.
In sveti Jožef ves skrbeč
ti slamico rahlja,
oj ve, nekoč bo križ boleč
ti smrtna posteljca.*

Maksimov

Pismo Miklavžu

Čudni časi k nam prišli so —
nihče nas se ne usmili
in zato smo nate pismo
tole v silii naslovili:

„Očka naš zasluži malo,
komaj, komaj za prehrano.
In kako je z nami, Tebi
bo gotovo dobro znano.

Nimamo za šolo vsega —
mnoge danes so potrebe!
V slabih hodimo oblekah,
da nas v njih pozimi zebe.

Nate, o Miklavž častiti,
pismo to smo naslovili
v trdnem upanju, da spomniš
se z darovi dece v silii.“

Svjatoslav

Herodeževi tolovaji

Zrasel je Herodež bil,
otročiče je moril.
Prišla sta brž angela,
Jezusova varuha.
V noči v tuji svet so šli
skozi mesta in vasi.
Zjutraj v vasi so obstali,
da bi trudni počivali.
Oglasi se sivček v staji:
IA IA IAA,
tu so črni tolovaji,
krutega Herodeža.

Jožef stisne Dete nase,
tolovaji obstoje.
Dete sveto nasmehlja se,
tujci sklenejo roke,
se na prsi trkajo,
v hosto spet se vrnejo.

Trije šli so v božji svet,
se vrnili v Nazaret,
odklenili sveti kraj,
odklenili sveti raj,
Bog ga tudi vsem nam daj!

Martina Bidovčeva

Domovina

Gore visoke,
vode globoke,
šume zelene,
zarje rumene,
pisane trate,
njivice zlate,
zvezdice jasne,
rožice krasne,
beli oblaki,
mavrični traki,

v polju škrjanček,
zajček zaspanček,
metuljčki veselí,
pisani, beli,
oče naš zlati
in ljubljena mati,
vsa ta lepota,
vsa ta dobrota,
vsa ta milina
je domovina.

POVSOD SE MI NOV SVET ODPRE

Inž. Ciril Pirc

Sprehodi pod nebesnim obokom

Tretji sprehod

Pričelo se je zopet šolsko leto z vso svojo resnostjo. Le malo časa je ostalo naši mali zvezdoznanki za druge stvari. Pa tudi megleni jesenski večeri niso bili kar nič pripravnji za opazovanje neba.

Potem so prišli zimski dnevi s snegom.

Glej, v začetku decembra pa se je vreme nenadoma zjasnilo. Nastopili so krasni zimski večeri, ko je nebo polno svetlikajočih se zvezdic, kakor samo še v pravljicah.

Tedaj pa sta se Ksenija in očka zmenila, da napravita prihodnjo soboto svoj tretji sprehod pod zvezdnato nebo. Pot ju bo peljala tokrat na ljubljanski Grad, od koder bosta imela lep razgled na vse štiri strani neba. Drugo jutro bosta pa lahko malo »potegnila«, ko ne bo šole.

In nastopil je mrzel, lep decembrski večer. V tople kožuhe zavita sta stopala naša znanstvenika po praznih ljubljanskih ulicah. Sneg je škripal pod njunimi koraki. Mamica se jima je skujala.

»Raje vaju bom počakala pri gorki peči in vama pripravila čaj!« je menila ob slovesu.

Ko je odbila v zvoniku cerkve sv. Nikolaja ura devet, sta stala pozna potnika že na grajskih okopih.

»Tako, dekletce, sedaj pa pokaži svojo znanost,« pripomni očka, »in ugotovi glavne smeri neba!«

»To pa že dobro vem iz šole,« odvrne Ksenija. »V smeri Kamniških planin je sever, proti Krimu jug, proti Rožniku zahod in tam, kjer leže Janče, je smer na vzhod.«

»Le počasi, le počasi. Pri najinih prvih sprehodih sva se naučila to stvar nekoliko drugače in natančneje!«

»Že vem, že vem. Najprvo moram najti Tečajnico. Ta mi pokaže smer proti severu. Za seboj imam potem jug, na levi zahod in na desno vzhod.«

»Tako je. Torej na delo.«

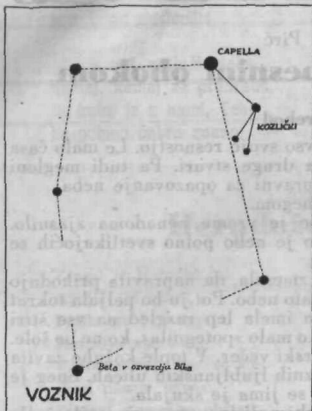
»Najprvo moram poiskati Veliki voz. Ga že imam. Sedaj v mislih zvežem obe zadnji kolesi z ravno črto, jo podaljšam do prihodnje svetle zvezde. To je Tečajnica. Tudi njo sem že ulovila. V tej smeri je sever. Na desni je sedaj vzhod. Glej, glej in Veliki voz je sedaj na vzhodni strani neba, ko smo ga pa opazovali ob isti uri poleti, je bil pa na zahodni strani.«

»Res je, otrok. Kako dobro si se že navadila opazovati tek zvezdic na nebesnem oboku. Ko se bova vračala domov, ti bom poskusil razložiti vzrok tega pojava. Zato vidiš tudi ostale znane zvezde sedaj drugje na nebu, kakor si jih videla poleti.«

Kasiopeja je zamenjala mesto z Velikim vozom in je sedaj na zahodni strani neba. Na zapadni strani neba te pozdravlja sedaj tudi Labod z Denebom, ki ga spremlja Lira s svetlo Wego. Ozvezdje Orla z Atairom pa je že šlo za soncem za Rožnik.

Zato pa so se prikazala druga ozvezdja, ki jih poleti nismo videli, ali vsaj ne v taki legi, da bi bila za opazovanje prikladna.

»Blizu kulminacije, kakor si mi razložil v Bohinju,« pripomni Ksenija.

»Tako je. Poglej zopet lepo svetlo zvezdo prve velikosti, ki se bliža kulminaciji. Nekoliko neugodna je za opazovanje, ker je previsoko na nebu, skoraj nad našima glavama. Ime ji je Capella, kar bi se po naše reklo majhna koza. Je tretja najsvetlejša zvezda, vidna pri nas. Druga najsvetlejša je Wega, kakor sem ti povedal poleti. Capella je glavna in najvišja zvezda v ozvezdju Voznika. Lahko boš našla pet svetlejših zvezd — ena med njimi je Capella — ki tvorijo lik peterokota. Ena teh zvezd ne spada več k vozniku, temveč k ozvezdju Bika. Poiščeš pa Voznika lahko tudi na ta način, da podaljšaš najdaljšo stranico Velikega voza v nasprotno smer od ojnice, pa te smer pripelje do iskanega ozvezdja. Mislim, da si sedaj

že precej navajena na tako »risanje« po nebesnem oboku.

Čisto blizu Capelle so tri zvezdice, ki jim pravijo tudi kozlički.

Capella je najsvetlejša circumpolarna zvezda za naše pokrajine. Saj menda še veš, kaj to pomeni?«

»Seveda. Capella je tako blizu tečaja, da jo vidimo na nebu ob vsaki nočni uri in ob vsakem letnem času.«

»Če ne zakrivajo visoke gore ali hiše pogleda,« pripomni očka. »Mraz postaja hujši, mamica gotovo že skrbi za naju. Odpraviva se domov. Spotoma hočem izpolniti še obljubo, ki sem ti jo dal.

Stari narodi so si dolgo ubijali glave, kam gredo zvezde, ko zaidejo na zahodu in od kod prihajajo, ko se nam na vzhodu zopet prikažejo. Takrat so ljudje verovali to, kar so videli, in so mislili, da je zemlja ploščata. V resnici je bilo tudi zelo razumljivo tako mišljenje. Le poglej okoli sebe in težko boš prišla na drugačno misel.

In mislili so še, da obdaja suho zemljo okoli in okoli morje, v katero se zvečer potope zvezde. Tam se dobro operejo in očistijo, priplavajo po vodi zopet na vzhodno stran, kjer vzhajajo. Danes vemo, da temu ni tako. Zemlja je okrogla, suče se okrog svoje osi, nam pa se zato zdi, da se ves nebesni obok suče okoli nas. Vemo, da so tudi podnevi zvezde na nebu, kakor ponoči. Sončna luč pa, ki se širi po zemljskem ozračju, povzroči, da je nebo svetlejšo od zvezd ter nam jih prekrije. Če bi ne bilo ozračja, bi videli tudi podnevi nebo črno, kot je ponoči. Sonce pa kot zelo bleščeči polni mesec na njem.

Opazila bi tudi na dnevnem nebu znana ozvezdja, ki so bila pol leta prej na nočnem nebu. Kajti Sonce se počasi premika med zvezdami. Če bi pazila nanje dan za dnem ob isti uri, bi videla, da ni vsak dan pri isti zvezdi. To pa zato, ker teka zemlja okoli Sonca in gledaš vsak dan od druge strani Sonca proti zvezdam. In tako se zgodi, da prihajajo polagoma vedno druga ozvezdja na dnevno stran nebesnega oboka ter se nam za nekaj mesecev skrivajo v bleščečih žarkih Sonca.

Mogoče ti danes še ni vse jasno. Podoben poizkus pa lahko napraviva z Luno. Ko bo prvi krajec v bližini kake svetle zvezde, si bova zapomnila njegovo oddaljenost od te zvezde. Nato bova opazovala mesec nekaj zaporednih večerov in videla boš, kako se bo odmikal od te zvezde in se približeval vedno drugim zvezdam. Videla boš pa tudi, kako ob polni luni zginejo manj svetle zvezdice in komaj opaziš svetlejšo zvezdo.

In tako se zgodi, da vidimo pozimi na nočnem nebu nekaj, kar poleti ne vidiš, Oriona, kras zimskih noči, s katerim se bova seznanila prihodnjo soboto, če bo jasno.

In tako sta prispela domov, kjer ju je čakala skrbna mamica s toplim čajem. Ni minulo pol ure in Ksenija je že sanjala — o čem? Morda o zlatih zvezdicah, ki so sijale na temnem zimskem nebu, ali pa o drsanju, ki ga je imela v načrtu za nedeljo. Bog ve?

(Konec prihodnjič.)

Pavle Kveder

Kako so skrbeli za moč in spretnost svojega telesa stari narodi

Grki so bili veliki mojstri v vseh kulturnih panogah. Po več tisoč let starih razvalinah spoznamo, da so bili odlični stavbeniki in kiparji in pomembni v pesništvu. Znani sta Homerjevi deli »Iliada« in »Odisseja«. Iz teh pesnitev spoznamo, da so Grki cenili hrabrost, junaštvo in ljubezen do domovine.

Imeli so več držav, med katerimi sta bili špartanska in atenska najmenitnejši. Obe sta bili močni, zlasti Šparta, ki je bila prava vojaška država in najmočnejša grška sila na kopnem.

Grško vzgojno načelo je bilo: zdravje duha in zdravje telesa. Stari in mladi Grki so gojili telesne vaje. V Šparti so vzgajali otroke doma le do sedmega leta, nato pa so jih morali dati v državne zavode. Tam so jih vzgajali vzgojitelji za neustrašne, močne, udarne in celo surove in neusmiljene vojake, ki so morali biti sposobni za vojskovanje od 20. do 40. leta. Špartanske otroke so vzgajali trdo in kruto. Zato niso poznali strahu in so se ponosno borili za čast in ugled svoje države. Špartanci so vedeli, da more velike napore prenesti le zdravo in močno bitje. Zato so vse slabotne in pohabljenе otroke takoj po rojstvu odnesli na goro Tajget. Tam so taki nebogljjenčki pomrli in so jih požrle zveri in roparske ptice. Tudi utrjevali so špartanske otroke. Zato so jih nalašč slabo hranili, malenkostno oblačili in morali so biti bosi. Spali so na slamī. Telo pa so si krepili s telovadbo. Vsako leto so imeli nekako javno preizkušnjo s temi dečki. Preizkusili so jih v vztrajnosti in utrjenosti. V čast boginji Artemidi so priredili svečanosti, združene s plesi in petjem. Glavni del svečanosti pa so

tvorila tekmovanja v tekih in bičanje vseh mladeničev, ki so se vzgajali pod državnim nadzorstvom. Te dečke so udarjali s šibami ali usnjenimi biči. Največja sramota za bičanega je bila, če je zastokal, ali če je njegov obraz izražal bolečine. Koliko bolečin so prestali ti mladei! Kdor je vztrajal najdlje, je bil zmagovalec. Pravijo, da je marsikak mladenič pri tem brez vzdihla umrl od bolečin. Ni se jim zdelo nespametno umreti za čast. Zmagovalec je dobil ime »zmagovalec pri oltarju« in zmagovalni venec.

Vsak Špartanec je moral biti poslušen in pokoren svojim vzgojiteljem in voditeljem. Mlajši je moral starejše spoštovati. V njihovi navzočnosti je smel govoriti le, če je bil vprašan. Odgovor je moral biti kratek. Učili pa so jih poleg telovadbe še glasbe, deklamiranja bojnih pesmi itd.

Tudi deklice so v Šparti telovadile. Špartanska žena je brezmejno ljubila svojo domovino. Vse žrtve zanjo je prenašala molče in ponosno. Saj je znano, da je špartanska mati naročala v vojno odhajajočemu sinu, ko mu je podajala ščit: »Vrni se z njim ali na njem!« To je pomenilo: zmagaj ali pa raje umri! Zato ni čudno, da so se Špartanci radi in junaško borili in zmagovali.

Atenska država pa je bila najmočnejša grška pomorska sila. Atenci so bili tudi spretni mornarji in so trgovali po vseh grških in sosednjih deželah. Vzgjali so atensko mladino starši doma. Atene so kmalu postale središče vzgoje, umetnosti in znanosti. In ne samo za Grke, ampak za ves takratni omikani svet. Celotna atenska vzgoja je obsegala dve skupini: gimnastiko in muziko. Pod gimnastiko so razumeli atletiko (teki, skoki, meti, rokoborba), plavanje, konjske dirke itd. Pod muziko pa: govorništvo, filozofijo, petje, igranje na lire in piščali in dr. Atenci niso vadili za vojaške namene, ampak zato, da bi dosegli telesno moč, okretnost, zdravje, srčnost, vztrajnost, samozavest, borbenost itd. Skratka: hoteli so doseči skladen razvoj celega telesa in celega človeka. Njihova vzgoja ni bila surova. Zavedali so se vrednosti telesne vzgoje. Bili so nanjo ponosni. Kdor ni gojil gimnastike, je bil zanje mehkužnež, slabič, barbar.

Svojo mladino so vzgajali v nalašč za to zgrajenih prostorih. Središče vse vzgoje in vsega grškega življenja so bili gimnaziji. To so bili zaprti prostori, v katerih so mladeniči pa tudi odrasli urili svoje telo in duha. Tu so tudi grški modroslovci in učitelji zbirali in učili svoje učence vseh starosti in z njimi debatirali. Poleg gimnazija je bilo navadno tekališče (dromos). Zraven so imeli navadno še kopalnice, oblačilnice in dvorane za razne telesne spretnosti. Mnogo je bilo učiteljev in nadzornikov, ki so skrbeli za res dober duševni in telesni razvoj. Neubogljivce so telesno kaznovali.

Grške telesne vaje so bile preproste. Telovadnega orodja niso poznali. Uporabljali so le nekatere pripomočke, s katerimi so vadili. To so: disk, kopje, žoga, lok, prača itd. Plavati je znal vsak Grk. Če so hoteli komu očitati neizobraženost, so dejali: »Ta ne zna ne čitati ne plavati.«

Med telesnimi vajami so gojili in najbolj cenili petboj (pentatlon). Že po besedi spoznamo, da je bilo to pet vaj in sicer: skok v daljino, met kopja, met diska, tek in rokoborba. Teh pet vrst je res takih, da se z njimi dobro razgiblje celo telo. V kakšnem vrstnem redu so jih gojili, ne vemo, le to je gotovo, da je rokoborba odločila zmagovalca. Gojili so tudi plese, igre (zlasti z žogo), streljanje s pračo in lokom. Najbolj priljubljene pa so bile v poznejši dobi tekme z vozmi.

Za te so zgradili velika dirkališča (hipodrome), navadno v kaki dolini, da so pobočje dolin lahko uporabili in prezidali v prostore za gledalce. V dnu doline pa so napravili dirkališče. Največ so tekmovali s četveropregro. (Vpreženi so bili štirje konji vštric.) Voz je bil majhen. Spredaj je imel nizek in okrašen naslon, zadaj pa je bil odprt. Voznik je moral voziti stojé. To je bilo zelo težko in nevarno. Ker je držal v eni roki vajeti, v drugi pa bič, se ni mogel držati niti v največjem diru. Zlasti nevarno je bilo to na zavojih. Tam se je velikokrat odločala zmaga. Zato so bili ravno tam tekmovalci brezobzirni drug do drugega. Hoteč prehiteti sotekmovalca, so se velikokrat zaleteli v njegov voz. Tako so nastajale gneče, trčenja so bila pogosta in neizogibna in silno nevarna. Mnogokrat so se na takem zavoju razbijali vozovi in so na mestu trčenja obležali do smrti pobiti vozniki in konji. Zmagovalec pa ni bil voznik, ki je vodil spretno konje, ampak tisti, čigar last so bili konji.

Grki so bili zelo veren narod. Častili so več bogov. Mislili so, da bivajo ti bogovi na gori Olimpu. Najvišji bog jim je bil Zevs, ki je stanoval v mogočnih marmornatih hramih, ki so mu jih zgradili. Bogovom na čast so prirejali slovesne procesije, žrtvovali so jim poljske pridelke in živali, obenem pa so prirejali tekme telesnih spretnosti in duševnih umotvorov. Med vero in gimnastiko je bila tesna vez, saj so Grki šteli negovanje telesa in gojenje telesnih vaj za svojo versko dolžnost. Zato so morali ravno pri verskih svečanostih grški mladci pokazati, kako so ravnali s talenti, ki so jim jih bili dali ob rojstvu bogovi.

Sprva so bile te svečanosti le enodnevne. Take svečanosti so se vršile po raznih grških mestih. Največje in najiminitnejše pa so bile svečanosti v čast Zevsu, ki so se vršile v Olimpiji in se zato imenujejo

olimpijske svečanosti.

To je bila skupna prireditev vseh grških držav, na njej so smeli sodelovati vsi svobodni grški izbranci. Te olimpijske svečanosti so bile vsako četrto leto. Prvič so se vršile l. 776. pred Kr., a samo v teku. Bile pa so te olimpijske igre tako pomembne, da so po njih šteli čas in zaradi njih uredili koledar. V času iger so vsepovsod v Grčiji prenehale tudi vse sovražnosti. Olimpijske igre so bile verski, narodni in telesnokulturni praznik.

Ko se je približal čas olimpijske prireditve, so posebni sli (odposlanci) šli po vseh grških državah, vabili na igre in poravnavali spore med plemeni. Huda kazen za nepokorno pleme je bila prepoved sodelovanja pri teh igrah. Vsa Grška se je v času teh slavnosti oblekla v svečana oblačila. Peš, na konjih, vozovih in čolnih so se odpravili svobodnjaki v Olimpijo. Tam je bil razkošno okrašen veličasten stadion, kjer je lahko 50.000 ljudi prisostvovalo tekmam in svečanostim. V bližini je bil Zevsov tempelj, v njem pa 12 m visoka soha boga Zevsa. Izdelana je bila iz lesa, slonove kosti in zlata. To je bila velika grška umetnina, delo slavnega slikarja, stavbenika in kiparja Fidija. Poleg stadiona je bilo še več drugih stavb (prenočišča, kopalnice, gimnazioni).

Stadion je bil drugačen, kot so današnji športni prostori. Bil je to pravokotnik, dolg 200 m in okrog 30 m širok. Ob straneh so bili položni nasipi za gledalce. Tla arene, v kateri so tekmovali, so bila posuta z drobnim peskom, da niso tekaču nudila trdega odrida, ampak so ga celo ovirala.

Take olimpijske svečanosti so pozneje trajale pet dni, od jutranje zore do trdega mraka. Prvi dan so za začetek žrtvovali zastopniki grških mest Zevsu bogata darila. Naslednje dni pa so mladci pokazali svoje sposobnosti pri tekmah v posameznih panogah. Tekmovalni program je obsegal: Tek enkratne dolžine stadiona (t. j. 600 olimpijskih čevljev = 192 m), tek 24 kratne dolžine (4500 m), pozneje

pa tudi tek dvakratne dolžine, pri katerem so tekli s polno bojno opremo. Zelo priljubljene so bile tekme v rokoborbi. Kdor je trikrat položil nasprotnika na pleča, je zmagal.

Krona vsega športnega tekmovanja pa je bilo tekmovanje v peteroboju. Pravijo, da so tekmovali na olimpijskih prireditvah takole: vsi tekmovalci so se najprej pomerili v skoku na daljavo. Slabi so izgubili pravico nadaljnega tekmovanja. Pri metu kopja se je to število še bolj razredčilo. Tako so bili k teku pripuščeni samo štirje tekmovalci. Pri metu diska je spet izpadel najslabši in ostala dva sta se pomerila zdaj še v rokoborbi, kjer je ostal eden končni zmagovalec, zmagovalec nad zmagovalci.

Pozneje so vpeljali v olimpijski tekmovalni program tudi konjske dirke, od petega stoletja dalje pa so na olimpijskih prireditvah nastopali tudi govorniki. Pesniki in umetniki so razstavljali svoja dela.

Vsi dnevi olimpijskih iger so bili prepleteni s svečanostmi. Višek pa je bil zadnji dan, ko so posebni klicarji oznanili imena zmagovalcev, njihovih očetov in njihovih dežel. Zmagovalcem so ob tej priložnosti poklonili odlikovanja v obliki palmovih vejice, pozneje pa venec, ki so ga položili na zmagovalčev glavo. Kolika čast je bila to, lahko spoznamo iz sledečega dogodka. Pri nekih olimpijskih igrah sta zmagala dva brata, sinova sivolasega Meandra. Ko sta se vrnila domov, ju je ljudstvo sprejelo z velikimi častmi. Sinova sta vesela položila zmagovalna venca na glavo sivolasega očeta. Ljudstvo pa je tedaj navdušeno vzklikalo: »Zdaj umri Meander, tolikšne slave in časti ne boš več doživel!« Res je bilo preveč sreče za utrujeno starčkovno srce. Z nasmehom zadovoljstva in sreče je od veselja izdihnil in omahnil v naročje svojih slavljениh sinov, olimpijskih zmagovalcev.

Zadnje olimpijske igre so se vršile menda l. 394. po Kr.

Pa je že tako določeno, da slabemu sledi dobro in narobe. Tudi grški narod ni ostal na višku svoje kulture. Začel je propadati na vseh področjih, tudi na telesnokulturnem. Pozneje olimpijske igre niso bile več praznik grške moči in kulture, ampak navadne športne prireditve, pri katerih so ljudje uživali ob napetih, dostikrat krvavih borbah v areni. Verski plesi so se umaknili akrobacijam, telesna kultura cirkusu. In sledil je propad. Macedonci so namreč premagali Grke in l. 394. je bilo konec tisočletnih olimpijskih svečanosti. Zrušili so se stadioni in gimnaziji. Stoletja so jih prekrila z blatom in pozabljenjem, ostali so le še kamni, zlomljeni stebri, razbiti kipi, pismena sporočila in kupi razvalin, ki pričajo o nekdanji npravni in telesni moči in sposobnosti malega, a krepostnega grškega naroda...

(Dalje.)

Fr. Sever

Tinček piše Miklavžu

Burja tuli okrog hiše,
Tinček naš Miklavžu piše:

„Ljubi sveti Nikolaj!
V šolo ne bom mogel zdaj,
ker zapadel debel sneg
pota v naših je bregih.

Rad ostal bi brez zamud
in zato ne bodi hud,
da ti pišem te vrsté,
ki nareka jih srce:

Prav hvaležen bi Ti bil,
če bi smučke v dar dobil.
To obljubljam Ti nocoj,
da bo priden Tinček Tvoj.“

In Miklavž, ta ni skopuh,
za lenuhe le je gluh.

Tinček zdaj se v šolo driča
preko polja, preko griča,
pa naj bo še več snega —
ne ostane vam doma.

Če bo Tinček vedno tak,
bo še — smučarski prvak!

Krista Hafner
Iz dnevnika Petačeve Anče

Sv. Miklavž

Sv. Miklavž je bil letos zelo priden. Meni je prinesel skoraj vse, za kar sem ga prosila: zvezke, svinčnik, zimske rokavice in velik kos čokolade. Zelo sem bila vesela. Tudi drugi v hiši so bili veseli. Najbolj pa Francek in Stanko. Sv. Miklavž jima je prinesel vso opravo, da se bosta lahko mašo igrala: majhen kelih, monštranco, svečnike in dva lončka za vodo in vino. Najlepši pa je mašni plašč. Prav tak je kakor mamina svilena mašna ruta. Pa mama te rute že vso jesen več ne nosi.

Še tisto popoldne na Miklavžev dan sta se spravila na maševanje. Lepo sta pripravila mizico v hiši, postavila nanjo svečnike in oltar je bil pripravljen. Mama jima je darovala malo malinovca, da bosta imela pri maši tudi vino, zakaj brez tega maše ni. Nato sta se začela prepirati, kdo bo mašnik in kdo ministrant. Oba sta hotela biti mašnika. Morala je poseči mama vmes, ki je rekla, naj bo enkrat mašnik Francek, enkrat pa Stanko. Danes naj prične Stanko, ker je starejši.

Stanko se je hitro oblekel v mašni plašč in bil je lep, da se je vse bleščalo na njem. Nato se je pričela maša. Stanko je hodil okoli oltarja, se čudno priklanjal, se trkal na prsi in govoril: »Dominus vobiskum, dominus vobiskum.« Francek je klečal pod oltarjem in pridno odgovarjal: »Et

kum špirito, et kum špirito.« Midva s Cenekom sva pa bila občinstvo in sva molila. Cenek je glodal parkeljna iz lecta, ki mu ga je bil Miklavž prinesel, in zraven nekaj momljal. Rekel je, da moli.

Do darovanja je šlo vse gladko. Takrat pa je nastal pred oltarjem krik in vik. Stanko je držal Francka za ušesa in kričal: »Požrešnež, vse vino si mi izpil!« Francek se ga je otepal in zraven kričal: »Misliš, da boš samo ti malinovec pil. Mama ga je dala tudi zame.«

Nič ni pomagalo, zopet je morala mama poseči vmes. »Grdobeža,« je rekla, »ali se ne moreta enkrat igrati brez prepira? Kdaj sta še videla, da bi se pri maši pred oltarjem topli? Take maše ni nikjer, pa je tudi v naši hiši ne bo.«

In je pobrala svečnike in vse, kar je bilo na oltarju, in zaklenila v svojo omaro. Nato je spravila ključ in odšla v kuhinjo.

Francek in Stanko sta žalostno gledala za njo, rekla pa nista nič.

Tako je bilo konec prve maše v naši hiši.

Pri polnočnici

Letos sem bila prvič pri polnočnici.

Ko smo stopili iz hiše, je ata našgal veliko baklo. Nato smo se razvrstili po zasneženi poti, ki vodi v cerkev. Spredaj je stopal ata in je svetil, zraven njega pa je hodila mama, zavita v veliko volneno ruto. Za njima smo pa šli mi otroci. Od vseh strani so prihajale bakle in ko smo prišli na cesto, smo šli kar v sprevedu. Zdaj pa zdaj se je kaka bakla utrnila in zvezdice so se zaiskrile v snegu. Naš Polde je imel s seboj raketne vžigalice. Večkrat je katero prižgal in v nebo je švignil rdeč ali moder plamen in je razsvetlil noč. Kakor v pravljici se mi je zdelo. Nič nisem govorila, samo gledala sem. Ko je Poldetu zmanjkalo vžigalic, je nastala tema. Zagledala sem se v nebo, kjer se je blestelo nešteto zvezdic. Še nikoli se mi niso zdele tako lepe. Vprašala sem jih:

»Zvezdice, povejte, komu nocoj svetite?«

»Tebi in vsem pobožnim ljudem, ki nocoj v cerkev hite, da tam malega Jezuščka počaste,« so mi odgovorile.

Ko smo stopili v cerkev, je bila že vsa razsvetljena. Kmalu je pristopil mašnik v zlatem plašču, pred njim pa so stopali štirje ministranti v rdečih in belih oblekah. Tudi naš Stanko je bil med njimi. Kakor angelček se mi je zdel, tako lep je bil nocoj.

S kora so zabučale orgle in pevci so zapeli prelepo božično pesem: »Sveta noč, blažena noč«. O, še nikoli v življenju ni bilo tako lepo.

Po povzdigovanju so se mi oči zaprle. Francek je potem doma pravil, da sem spala, pa ni bilo res. Le zamaknjena sem bila — tudi svetniki so bili večkrat zamaknjeni, kakor nam je pripovedoval gospod katehet v šoli. Videla sem Jezuščka, ki je ležal na klopi pred menoj. V bele pleničke je bil povit in ljubeznivo me je gledal.

Vprašala sem ga: »Povej, kaj bi rad, ljubi Jezušček?«

»V tvoje srce bi rad prišel, da bi imel v njem svoje jaslice,« mi je odgovoril.

»O,« sem se zavzela, »toda nimam mehkega mahu, na katerega bi te položila.«

»To so tvoje pobožne misli. Na njih bom mehko počival.«

»In svečk nimam, ki bi jih pred jaslicami prižgala.«

»To so tvoje molitve, ki v nebo hite in meni svetijo.«

»In toplih pleničk nimam, v katere bi te povila.«

»Tvoja ljubezen me bo grela, da me zeblo ne bo.«

Tedaj me je dregnila mama in odprla sem oči. Maša je bila končana. Odpravili smo se proti domu. Vso pot pa sem mislila na Jezuščka, ki se je pri maši pogovarjal z menoj. In zdaj vem, da moram biti posebno pridna, da bom imela v svojem srcu jaslice.

KONČI AHAČIČ

Miček — tiček

PTIČ

GNEZDO

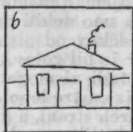
TIČEK-MIČEK

ŽUŽELKA

MLADIČ

DOM

MATI

KAVA

»TAKEGA 1 PA ŠE NISMO IMELI v 2!« SO ČIVKALI 1 VSE POVPREK. KONČNO SO SE SPOMNILI, DA JE TREBA 3 NASITITI. 1 SO ODLETJELI IN NALOVILI 4. JOJ, KAKO SO 5 ODPIRALI SVOJE LAČNE KLJUNČKE! 1 PA SO VSE SOČNE 4 PONUJALI LE 3. 3 PA SE JE LE KREMŽIL IN 4 NITI POKUSITI NI HOTEL. MISLIL JE NA 6 IN NA SVOJO DOBRO 7, KI MU JE TA ČAS PRINAŠALA TOPLO 8. 3 JE BILO ŽAL, DA NI UBOGAL 7 IN ZAJOKAL JE NA VES GLAS.

Dijaško diletantsko društvo

(Nadaljevanje)

V poletju leta 1899. smo se preselili iz Maribora v Ljubljano. Ker ni bilo tu izrazite meščanske šole, ki sem jo bil eno leto obiskoval v Mariboru, me je oče vpisal na realko. S tem je padel v vodo načrt, da bi se pozneje vpisal na učiteljsiše. Zelo sem namreč vzljubil realne predmete, predvsem matematiko; a pri prostoročnem risanju sem kar užival. Poleg tega sem na realki zelo dobro uspeval, ker so bile tedanje meščanske šole, ki so obsegale tri leta pouka, odlične, tako da se mi že po enoletnem študiju na meščanski šoli ni bilo treba za prve tri razrede realke skoraj nič učiti; posebno še zato, ker sem kot mariborski otrok popolnoma obvladal nemščino. Nova mi je bila samo francoščina, a tudi s to sva bila velika prijatelja, tako da mi je bila odlika brez kakšnega posebnega napora pri študiju kar navržena in to skozi tri leta.

Seveda moja gledališka žilica tudi v Ljubljani ni mirovala.

Stanovali smo sprva v Kolodvorski ulici na voglu, ki ga tvori ž njo Slomškova ulica. Takoj smo se zbrali jaz, moji sestri Ljudmila in Štefka ter Poljančeva Malči in Žane; pritegnili smo še druge in si ustvarili svojo igralsko družbico.

Iz Maribora sem prinesel s seboj tudi kratko za otroško marionetno gledališče spisano pravljico igrice »Pepelko«. Bila je pisana v nemščini, pa smo jo prevedli ter naštudirali. Naša in Poljančeva mama sta nabrskali nekaj drobiža, da smo kupili cenenega pestrobarnega blaga; sestri sta sešili kostume, in ko je bilo vse pripravljeno, smo določili dan »premiere«.

A kje bi nam bilo mogoče nastopiti? Nismo imeli na razpolago ne dvorane, ne odra in ne kulis. Pa sta se izkazala spet naša mama in naš ata. Da, naša mama in naš ata! Glede vzgoje nas otrok sta bila namreč oba vedno o vseh ukrepih soglasna. In dasi je bil naš ata glede našega šolanja prav iz ljubezni do nas zelo strog in kakor je naša mama bila natančna glede reda in čistoče v stanovanju, nam je ata le dovolil, da smo se bavili z igranjem, a mama je odrinila v prvi sobi ob kuhinji pohištvo k stenam, da smo dobili prostora za — oder. Priskrbeli smo si zadostno število sodčkov od piva ter širokih desk, ki smo jih položili čez sodčke, in oder je bil gotov. A potrebne so bile tudi še kulise, in brez zastorja oder tudi ni mogel biti. Spet nam je prišla na pomoč naša mama. Vzela je iz omare lepo oprane in zglajene rjuhe, s katerimi smo zagrnili oder s treh strani, a dve rjuhi sta služili kot zastor. Namesto skozi vrata smo hodili na oder tam, kjer sta se sosedni rjuhi dotikali, a okna smo naslikali na velike risarske papirje ter jih našili na rjuhe.

Takrat sem se tudi prvič v življenju našminkal s pravimi šmin-kami. V Kolodvorski ulici je bil brivec Bukovnik, ki je imel v izložbi lepo baroko, ki sem jo vselej občudoval, kadar sem šel tam mimo. Ob priliki te naše predstave sem stopil k njemu. Bil je nenavadno pri-jazen gospod, ki je imel otroke zelo rad. Zato me ni spodil, niti se mi ni smejal, ko sem s trepetajočim ter po barokah in šmin-kah hrepe-nečim otroškim srcem stopil k njemu v brivnico in ga prosil, če bi nam posodil za našo igrico baroke in nas prišel tudi šminkat, pa se-veda — zastonj. Bil je tega celo zelo vesel in je na večer res prišel

ter nam napravil lepe maske. Še danes se spominjam njegovega širokega obraza in njegovih dobrodušnih, drobnih oči, ki so izpod gostih in dolgih plavih las švigale živahno sem in tja kakor dve ptičici izpod široko krošnjatega grma.

Povabili smo k tej predstavi seveda starše, brate in sestre sodelujočih ter hišne sestanovalec.

Ta predstava je potekla v zadovoljstvo vseh prav gladko, brez kakšne nerodnosti in brez napake. Zato smo sklenili, da moramo čimprej spet igrati. Jaz in moji sestri smo takrat ravno brali neko nemško otroško povest »Gluhonemi otrok«. Ta otrok je bila revna deklica, ki so jo ugrabili razbojniki, a se je po večdnevnem trpljenju s svojo bistrumnostjo rešila iz ujetništva ter izročila razbojnike celo roki pravice.

»Bilo bi krasno, če bi ta povest bila igra ter bi jo mi igrali,« sem dejal sestri Ljudmili.

»Veš kaj,« pravi ona, »bom jaz napravila iz te povesti igro!« (Takrat o gledališki govorici še nismo imeli pojma, pa nismo vedeli, da se imenuje to, če povest spremeniš v igro — dramatizacija.)

Jaz sem bil seveda za sestrin predlog takoj navdušen. Po preteku nekaj tednov je bila sestra z dramatizacijo gotova in začeli smo z vajami.

Ali — povest je bila nemška, zato je bila tudi igra prirejena v nemščini. Mogoče se čudite, da smo v tako zavedni slovenski družini, kakršna je bila od nekdanj naša, igrali v nemškem jeziku. A vedeti morate, da je naš pokojni dobri in razumni oče bil pri vsem svojem delovanju za slovenstvo zelo stvaren človek. V nas otrocih je sicer z veliko toploto netil ljubezen do materinega jezika ter nas uvajal načrtno tudi v njegovo literaturo. Sam pa je prav dobro obvladal nemški jezik ter tudi nas otroke v njem spopolnjeval. Zavedal se je, da je znanje tujih jezikov vsakemu človeku v življenju v veliko korist ter da bomo slovenščino, ki je naš materni jezik, še toliko bolj obvladati in — ljubili, kolikor bolj bomo prav v primerjanju z drugimi jeziki spoznavali njen čudoviti ustroj in prav posebno lepoto. Zato nas je, ko smo bili starejši, začel poučevati tudi v italijansčini, katere se je po učnih knjigah prej sam naučil.

In prav je imel. Postal in ostali smo vsi, jaz, moji sestri in brat Vladko, navdušeni Slovenci, ki smo pa spoštovali vedno tudi vsakega človeka tuje narodnosti, če je bil res — človek!

Seveda smo mi, ki smo prišli iz takrat še zelo nemčurskega Maribora, nemščino za otroško mero popolnoma obvladali, naši ljubljanski soigralci pa ne. Nekateri so se vlog zelo težko naučili.

A naš ata je dejal: »Nič zato! Kar trudite se, se boste pri tem vsaj kaj naučili in vam bo tudi v višjih šolah, kjer je učni jezik nemški, to zelo koristilo!«

Šlo je torej z vajami nekoliko težko, a končno smo premagali vse težave, tudi jezikovne, tako da je bila tudi ta predstava — zelo lepa.

Prihodnjič pa vas popeljem s svojim pripovedovanjem v Šiško, kamor smo se iz Kolodvorske ulice kmalu po tej predstavi preselili in kjer smo se v svojem odrskem delovanju dvigali v vedno višje in resnejše delo, čeprav je bila naša prva javna predstava — cirkuška. Nastopili smo namreč kot cirkuški artisti. Jaz sem tedaj hodil celo — po vrvi!

A o tem prihodnjič več.

(Dalje.)

NAŠA POŠTA

Spoštovani gospod urednik!

Oprostite, da Vas tudi jaz nadlegujem z nekaj vrsticami. Saj je gotovo to moje pismo prvo iz našega lepega doljenjskega kraja, in zato upam, da ga boste z veseljem sprejeli.

Gotovo še niste bili v našem lepem St. Janžu na Doljenjskem. Vasica s farno cerkvico, trgovinami in drugimi poslopji stoji na majhnem hribočku. Okrog in okrog St. Janža so njive in travniki s sadnim drevjem, med katerim se skrivajo prijazne vasice. Malo dalje so hribi, po katerih se razprostirajo vinske gorice s sočnim grozdem, ki še dozoreva. Res lepa je šentjanška fara, saj je sam dr. J. Ev. Krek rekel, da je St. Janž »pušeljc Doljenjske«. Tu v St. Janžu je blagopokojni dr. Ev. Krek tudi umrl.

List »Vrtece« mi je zelo všeč in komaj čakam, da ga nam prinesejo g. katehet. Prav tako je tudi, ko ga prinesem domov. Bratci in sestrice se kar trgajo za »Vrtece«, kdo ga bo prvi čital. Zelo rad si pa tudi belim glavo z ugankami in upam, da sem to pot vse uganke prav rešil.

Dragi gospod urednik, povabim Vas na trgatve, da se bova grozdja najedla, kolikor ga bo najin želodec sprejel, čeravno ga letos ni veliko. A za naju bo dovolj in še v belo Ljubljano ga boste lahko ponesli.

V upanju, da se boste mojemu vabilu odzvali, Vas srčno pozdravlja

Markovič Marjan,

uč. VII. oddelka ljudske šole
v St. Janžu na Doljenjskem.

Dragi »Vrtece!

Iz Blance nobeden ne piše, zato sem se odločil jaz, da »Vrtece« ostal boš pri nas. Ne boš se nikoli kesal, da si še mene za naročnika izbral. Vse zvezke bom zbral in v knjigo jih vezati dal. Ne boš sameval in strah Te ne bo, knjig drugih pri meni še našel boš sto. Vsakemu Te v roke ne dam, ker knjige preljube jaz čitati znam!

Vsem naročnikom »Vrtece« pošiljam v daljave iz naše Blance iskrene pozdrave.

Zalokar Franc,

V. razred na Blanci ob Savi.

Naša vas.

Pišem Vam prvo pismo, za katero upam, da ga boste sprejeli. Doma sem iz Doljenjega Brda, v šolo in cerkev pa hodim v Poljane. Opisala Vam bom našo prijazno vasico.

V hribih, obdana od gozdov, leži lepa vas Dolenje Brdo. Krog in krog se razprostirajo njive, travniki in gozdovi. Vas šteje približno 20 hiš.

Lepa je naša vas spomladi, ko je vse pisano rožic. Lepa poleti, ko se ziblje zlato klasje na polju. Lepa jeseni, ko grozdje, hruške in jabolka zore. In prelepa pozimi, ko se sankamo in delamo snežake.

Komaj pol ure od naše vasi je skrita v gozdu prijazna poljanska podružnica Sv. Križ. Opoldne posije nanjo sonce, da se zablešči belo zidovje. Ko ljudje obdelujejo zemljo, mogočno zazvoni križevski zvon in oče se obrne k otrokom, rekoč: »Odzvonilo je že, treba bo iti domov h kosilu!«

Prosim, da ne bo pisemce poromalo v koš!

S spoštovanjem

Kristan Marinko,

uč. II. višj. razr. ljud. šole v Poljanah
nad Skofjo Loko.

Spoštovani g. urednik!

Pišem Vam prvo pismo. Doma sem v Šmiklavžu, hodim pa v šolo v Loke pri St. Juriju ob Taboru. Loke je lepa vas, v kotu Savinjske doline. Imamo hvalevrednega g. upravitelja, midva sva si velika prijatelja. Jaz imam zelo daleč v šolo, skoraj eno uro. Pozimi se pripeljem na smučih, če zapade velik sneg. Upam, da tega pisma ne boste vrgli v koš. Prosim Vas, če Vam smem napisati kakšno izmišljenko. Sedaj to slabo pisemce skončam in ga belemu golobčku v kljunček dam, naj ga poneso v tisti kraj, kjer prebivate Vi sedaj, pa naj prinese odgovor v »Vrtecu« nazaj.

Vas prav iskreno pozdravlja

Dolar Stanko,

učenc, Loke pri St. Juriju ob Taboru.

Urednikova sporočila

S. L. Pesem »Majda čaka« spominja na Župančičevo »Odkoder potnika ni več nazaj«. Drugače ni slaba. Se priporočamo! — D. H. Lj. »Piškotic« niso še dobri, kažete pa precej spretnosti v pripovedovanju. Poskusite kaj bolj vselega. — J. J. »Tat na izbi« je preosakdanja zgodba. Tudi slovnica šepa. — R. A. Črtica »Zadnji dan šole« (A. Daudet) je res lepa, a je že bila prevedena v slovenščino. — M. St. »Življenje malega Koprivnika« še ni za tisk. Zgodba je tudi preotročja. — J. D. v Š. Zdi se nam, da je »Grijonova kaša« samo pogreta jed in da je bila že nekoč priobčena. Sicer je pa zgodba takó in takó prekrvava in za mladino nezdrava. — Ž. B. (Borko). Poslane pesmice niso še godne. Tudi uganke diše po tujih vzorcih. — J. K. Lj. »Zadnja pravljica« pride na vrsto. Tudi iz prejšnjih pošilk bo morda še kaj.

Mnogim: Pišite pravilno slovenščino! Kdor prime za pero, mora imeti slovnico v mezincu in povrh še pri rokah najnovejši prapopis. Pomnite tudi, da solzavosti in megljenih zgodb mladina ne mara. Več sonca, življenja in poguma ter jedrnatosti! — Pišite vedno na eno stran papirja (in s črnilom) ter puščajte med vrstami toliko prostora, da je mogoče še kaj popraviti. Rokopisov ne vračamo. Uredništvo tudi ne more posameznikom pismeno odgovarjati. Veliko stvari, ki so vezane na čas, smo odložili za prihodnje leto. Rokopisi morajo biti vsaj šest tednov pred izidom lista v urednikovih rokah.

Prav radi bi priobčevali več otroških pisem, a imamo vedno premalo prostora. Mnogo zanimivega in lepega nam sporočajo najmlajši dopisniki. Veseli nas zlasti to, da piše že naša šolska mladina prav lepo slovenščino.

Blagoslovljene božične praznike vsem sotrudnikom
in naročnikom!
Uredništvo in uprava.

1

Besedna uganaka (Izločevalnica — J. L.)

Selitev, eternit, Antonin, obroč, bivol, Aljaž, Etbin, antimon, oslič.

Iz vsake teh besed odberi po dve nezaporedni črki, pa boš dobil začetek povsod poznane in prepevane pesmi.

2

Skrit pregovor (Nartnik Mar.)

Nil, vsejano, pezeta, Palatin, potok, kača, prst, mesec, veter, puca.

Jemlji iz vsake besede po dve zaporedni črki in dobiš znan slovenski pregovor.

3

Rože (Nartnik Mar.)

Rože, teja, cinija, encijan, venec.

4

Kitajščina (Nartnik Mar.)

Ilituč iminčrs varp s tarb motarb z ib liled hurk eč. ilib ib isv inčrs ni tagob jlvod tevs ej esv az.

Čičrogerg Nomis.

5

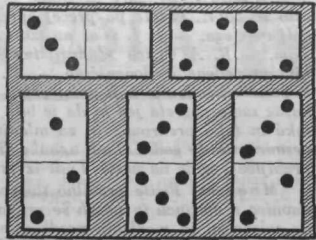
Vroča želja upravništva (Nartnik Mar.)

Podoba, ravan, vnema, Dunaj, narava, roža, naročnina, Knin, Ozalj, pav, vrt, palec.

URA

DOMINE.

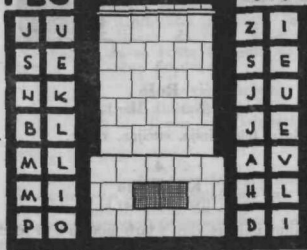

- G R B -

PEČ

##

Rešitve do 15. decembra. — 12 izžrebanih reševalcev dobi lepa darila. Pri učencih osnovne šole bomo upoštevali za nagrado tudi 5 pravilno rešenih ugank.

Nekateri ugankarji prilepljajo na pisma še vedno znamke za 25 ali 50 par, namesto za 1.50 din. Premalo frankirana pisma bomo odslej zavračali.

ODKRITE STEŽICE V 3. ŠTEV. »VRTCA«:

1. Tu so našli poslednji miral dom, v naročju matere jim je toplo.
2. Jesen je že prišla v deželo.
3. Ogenj dobro služi.
4. Hladne rose žita rosijo.

Štiri uganke so rešili:

Adlešiči: Požek Ludvika, Adlešič Stanko, Vlačič Anton, Cvitkovič Janez, Ivanušič Jože, Adlešič Janko, Vlačič Drago, Mušič Janez, Veselič Nada, Skube Stanka.

Begunje p. C.: Hiti Ana, Jakopin Ana, Debevec Ivana, Matičič Tatjana, Svigelj Francka, Oblak Anica, Cimperman Milka, Zrimšek Tone. — Beograd: Selan Jelka, Jug Jelica. — Bled: Burja Franc. — Bloke: Urbas Mimi. — Boh. Bistrica: Cundrič Milan, Torkar Vera. — Boh. Srednja vas: Sodja Iva. — Brezovica p. Lj.: Čuden Jože, Belič Majda, Mavrilec Valentin, Jakopin Avg., Pelan Drago, Ambrozič Ivan, Peklaj St., Pezdri Nace. — Bukovčina: Fink Jelka, Benedik Marica, Dolenc Janko, Pintar Ciril, Peternej Jože, Dolenc Marjan, Golob Viktor, Pintar Jože, Kankelj Jože, Kalan Rudolf, Sifrar Janez, Pintar Stana, Benedičič Stanko, Bihtaršič Majda, Sifrer Tilka, Kalan Julka. — Bukovščina: Hrst Radko, Jelenc Janez, Jelenc Josip.

Celje: Planinšek Franc, Jaklič Drago, Planinec Vlastimir, Koštomaj Ferdo, Hanuš Erih, Pečnik Bogdan, Bratina Franc, Polanc Milan, Cerenjak Albin, Korošec Bruno, Češko Martin, Lesjak Edvin, Jazbec Peter, Dereani Jože, Drobne Franc, Doberšek Edi, Stermeček Ivan, Pavlin Marjan, Rebek Ivan, Sulgaj Viljem, Podvornik Drago, Korent Jože, Krajnc Edvard, Urabič Osvald, Rebek Branko, Hrovat Milan, Ravnikar Janez, Božič Ivan, Vehovar Franc, Pristovšek Franc, Ramskugler Franc, Plahutnik Jože, Petek Branko, Mikeln Friderik, Beg Andrej, Stiglic Brano, Gorican Jernej, Smrklj Zdravko, Praznik Stanko, Gombač Milan, Pilič Drago, Rucigaj Ivan, Čuk Tonček, Korbar Ksaver, Löschnigg Wolfi, Kržnik Ivan, Jelen Ivo, Vran Franc, Jug Jurij, Peter, Valej Jože, Dobraje Jože, Črepinšek Bojan, Podgornik Ana, Magajna Nada, Javornik Bronka, Strančan Mar., Divjak Fanka, Vidic Nada, Brišnik Milena, Pernel Mar., Vajs Gertruda, Sega Regina, Zbav Justina, Gantar Marijana, Spiljak Katica, Veber Majda, Jakopin Hermina, Mirnik Danica, Kvas Marija. — Cerkljca: Leskovec Franc.

Cešnjica (Bohinj): Stare Franca. — Cešnjica p. Zel.: Pogačnik Jožef. — Črta: Falež Avgustin. — Črna: Podojsteršek Fridi, Fajmut Slavko. — Crni vrh: Burjek Janko. — Črnomelj: Konda Franc, Zeljko Ivanka, Svajger Anica, Klemenc Vali, Jerman Stanko, Stariha Franc, Weiss Lea, Plevnik Franc, Klemenc Zvonka, Burja Janez, Butala Ivan, Planinc Franc, Miketič Janko, Bebar Vilko, Planinc Janko, Bahr Jože, Matko Alojzij, Klemenc Mar., Simonič Jože, Vajs Martin, Zeljko Ivan, Ilenič Alojzij, Kure Joško, Svajger Janez, Meleško Ljudmila, Svajger Mar., Sterk Ana, Zeljko Tončka, Kmetič Zofka, Pezdri Martin, Schweiger Stanko, Gregorič Danica, Grahek Pinc, Doltar Tončka, Vrtačnik Milena, Kobetič Dorica, Grahek Malč, Anderluh Monika, Planinc Mimica, Martelenc Sonja, Černe Peter, Zore Vlado, Belak Slavko, Malerič Tone, Cera, Anton, Skušek Ani, Finč Mar., Verderber Epeša, Hutter Mimi, Znidaršič Mar., Medoš Boris, Suhorepec Mar., Zore Valentin, Grabrijan Frančiška, Spreicer Malka, Majerle Martin, Bizovičar Mimi, Zupančič Ivanka, Janko Mar., Plut Polde, Rožič Zalka, Grahek Malka, Panjan Tone, Rožič St., Turk Milka.

St. Danijel: Kumprej Miha, Zvab Alojzij, Rataj Gelica, Tratnik Mica, Sefer Slavko. — Davča: Frelih Janko, Subic Franc, Primožič Mirko in Nežek, Peternej Avgustin in Ivanka, Javec Minka, Peternej Gilka, Prezelj Ivan, Frelih St., Rant Ivan, Bevk Milka in Kristina, Frelih Ivana, Bevk Tončka, Gartner Peter, Hudolin Kati in Franc, Frelih Milka. — Dobrova p. Lj.: Košir Francka, Oven Zinka, Vrhovce Francka, Babnik Anica, Čuha Minka, Dolničar Aleksander, Zirovnik Lojze, Rus Stanko in Silva, Rihar Julka, Korenčič Slava, Suhadolc Minka, Mikuš Marija, Jankovič Marijana, Pečenik Franc, Clemente Nada, Peklaj Peter, Kožuh Anton, Birkič Franci, Zadnikar Lojzka, Dovjak Minka, Gosar Majda, Lampret Ivan, Zalaznik Mila, Pleško Marija, Ambrozič Lojze, Košir Anton, Novak Kristina, Zalaznik Ivica, Čuha Minka in Ivanka, Urbančič Milka, Puc Marija, Zalaznik Milka, Košir Rozka, Kušar Ivica, Rotar Mimi, Gregorc Ivan, Kušar Ivan. — Dolž p. Stopičah: učenci višje ljudske šole. — Domžale: Blatnik Gabrijela, Durjava Rija, Habjan Dora, Košir Stefka. — Dragatuš: Flajnik Kristina, Matkovič Kristina, Panijan Vida. — Drenov grič: Podboj Joži, Permozer Joška, Petkovišek Cecilija, Demšar Jelka, Mihevc Ivanka, Janša Mimi, Jelovšek Andrej, Zalaznik Francka, Žitko Franc, Novak Jožefa, Koprivec Lovro, Kovač Franc, Velkavrh Ivana, Novak Erika, Mihevc Slava, Popit Ivan, Popit Justina, Friškovec Olga, Završnik Herman, Sedej Julka, Vrhovce Ivana, Križman Franc, Jesenko Marica. — Sv. Duh: Ahčin Andrej.

St. Fužina: Rozman Tilka, Mikelj Stefka.

Gomljsko: Derča Jožica. — Sv. Gora p. Lit.: Bernot Majda. — Gorje: Hudovernik Valentin in Ivanka, Kuralt Franci, Jenstrle Jože, Poklukar Franc. — Gorjuše: Polanc Antonija, Zupan Janez.

Hoče: Pliberšek Mica.

»Vrtca« izhaja vsakega prvega v mesecu, devetkrat med šolskim letom, in velja s tremi knjigami »Vrtčeve knjižnice« pri skupnem naročilu 25 din, ali deset mesečnih obrokov po 2,50 din. — Za posamezne naročnike je naročnina 30 din. — List izdaja »Slošškova družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Aleksandrova cesta 10. Sklep uredništva je 5. dan v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2 (H. Ničman). — Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

Igavas p. St. trgu: Baraga Marija in Franc, Antončič Vera, Ravšelj Franc.

St. Janž n. Dol.: Markovič Marjan, Ran Antonija, Repovž Toni. — Jezero p. Preserju: Pristavec Leopold, Schein Malči. — Jesenice: Kavčič Milena. — St. Jurij p. Grosoplju: Doblekar Marija.

Kamna gorica: Pogačnik Barba, Dolene Milka, Pretnar Ida, Kalan Marjan, Arh Jožica. — Kamnik: Perčič Vinko, Močnik Drago, Kržišnik Rudolf, Jamšek Marjan, Ogrin Franc. — Kranj: Pelicon Majda, Hobič Milka, Jakopin Zvonka, Strupi Rozka, Rozman Dragica, Malovrh Milan, Frass Zarko, Fale Bogdan, Krašovec Nataša, Lukež Terezija, Potočnik Minka, Udovič Vinko, Zupan Slavka, Kovarič Danica in Krista. — Kranjska gora: Kolar Egridija, Korban Ana, Petraš Františka, Marinček Jelena, Plantan Marica. — Kočevje: Blenkuš Alojzij, Berlan Franc, Kuntara Erika, Žizek Danica, Kajfež Spasenija. — Koroška Bela: Malej Micka. — Krško: Rupret Elizabeta, Mokotar Lojze. — Komenda: Kožar Stefanija.

Lesce: Dežman Angela, Magdič Zdenka, Pogačnik Kati, Valand Metka, Zagar Ida. — Litija: Bokal Metod, Letnar Marjan, Praprotnik Leopoldina, Braško Vojica, Verbole Darka. — Ljubljana: Mohorič Anča, Dovč Franc, Berčič Stana, Kotnik Olga, Trtnik Ivica, Kastelic Breda, Tepina Malka, Turk Branko, Vuk Branko, Ovirik Izabela, Čok Milava, Vidensek Bogumila, Kržin Franc, Hočevar Polde, Hrovatič Janez, Bratkovič Rafael, Pančur Stefka, Vrešnik Albert, Volaj Zvonko, Keber Ana, Miklavčič Mar., Tinta Vlasta, Sivec Aleks., Prelec Mar., Maček Alojzij, Strban Marijeta, Rybiška Helena, Miheč Jerman, Bano Milena, Terglav Ivan, Lukman Edgar, Kováč Pavel, Jenko Gregor, Marinšek Ida, Maligoj Darij, Zupančič Fani, Žizek Berta, Zeleznik Alojzij, Zupan Franc, Černivec N., Jeršan Ivo, Siško Silva, Ziegler Jagrica, Dolinar Matilda, Kovarič Mirjana, Kemperle Zora, Hribar Lucija, Rozman Marjan, Florjančič Dušan, Bogataj Božidar, Robič Marija, Sotlar Mar., Gruđen Jak., Mahne Ivan, Čatar Slavko, Repež St., Škerlavaj Sandi, Strekelj Magdalena, Hlebec Milan, Wagner Anton, Dejak Majda, Hribar Ivan, Pintar Matevž, Peternel Viktor, Zupan Janez, Vrhovec Jože, Zabukovec Jože, Čučnik Drago, Debeljak Viktor, Koman Darinka, Benedičič Anica, Pucihar Ivan, Perdan Janez, Keber Franc, Nartnik Stefka, Srakar Ivan, Blagne Avguštin, Mersol Josip, Poštuvan Tonček, Anžur Ivica, Azbe Silva, Poženec Ivan, Ribarič Marjan, Grobelski Viki, Kocjan Marjan, Dolinar Mar., Stepec Bogdan, Gasparič Pavel, Milosavljevič Miljana, Bregar Peter. — Loče: Srot Stanko, Ratel Pavla, Gumzel Alojzij, Peklinšek Ana, Zurej Franc, Gorčan Stefka, Strmšek Viktorija, Kolar Stanko, Revžer Mar., Lovrenčič Elizabeta, Čugmajster Mar., Lajh Ivan. — Loko: Sum Anton, Cizaj Milan, Gošče Jože, Robavs Minka in Branko. — Loški potok: Kordiš Alojzij, Mohar Jože, Vesel Filip, Bambič Franc, Benedičič Mohor, Mohar Tila, Košmrilj Milena, Levstik Franc, Bambič Daniela, Bartol Angela, Pajnič Karolina, Knava Ljudmila, Puhar Leopold, Lavrič Ana, Samsa Pavla, Lavrič Angela, Rus Antonija, Turk Tončka, Rus Alenka, Levstek Karolina, Bartol Ivka, Anzelj Milena, Vesel Matilda, Kordiš Pavla, Lavrič Pavla, Rojec Stanka, Debeljak Ivana, Vesel Karolina, Mohar Ivana. — Sv. Lovrenc v Slov. gor.: Čuček Marica. — Lučine: Dolinar Lipe, Tone in Jože. — Lukovica pri Domžalah: Ster Nuša.

Maribor: Koren Marijan, Požarnik Jožef. — Mavčiče: Kalan Franc, Vidic Janez in Stefka. — Mavrlen: Simončič Janko, Vrščaj Marijan, Rom Marija, Majerle Marija, Jakše France. — Mekinje: Ogrinca Avguštin, Grilj Slavko, Zagar France, Malešič Pavelca, Hočevar Janez, Sitar Benedikt, Žlantar Franc, Pančur Joško, Sušnik Pavla, Gradišek Feliks, Iskra Ivanka, Legedič Minka, Humar Izidor, Kolišnik Stefan, Krt Stefan, Petrovič Francka, Sušnik Ivana. — Mengeš: Florjančič Ivanka, Krušič Pavla, Rojnik Francka, Vrhovnik Minka, Hren Marija, Simenc Pavel, Zalokar Milka, Zun Zofij, Kosmač Stanka, Oražem Maks, Smole Evica, Majdič Darka, Zargl Mimi, Marolt Jože, Majdič Franc, Kosmač Kristina, Gregor Minka, Jenko Franc, Rojnik Anica, Jenko Angelca, Simenc Minka in Joško, Oražem Pavla, Hafner Angelca in Stefka. — Mežica: Škerjanc Feliks, Grauf Jože, Petrej Rudolf, Cegovnik Alojz. — Mošnjice: Koečančič Slavko.

Notranje gorice: Pešec Marija, Tomšič Marko, Lenarčič Stanko, Košir Karlo, Založnik Zvonko, Sebenik Anton. — Novo mesto: Gajeta Kristina, Bajuk Branko.

Sv. Pavel pri Preboldu: Esih Pavla. — Sv. Peter v Sav. dolini: Lilija Katika. — Petrova vas: Lozar Malka, Plut Danica, Judnič Anica, Grahek Tončka. — Zg. Pirniče: Vehovec Ludvik, Skulj Julka. — Podbrezje: Maček Franc. — Polhov Gradec: Petrovec Janez, Gabrovšek Franc, Plestenjak Mici, Božnar Joži. — Poljane nad Sojfo Loko: Demšar Jože, Oblak Leopold, Pintar Marijan, Kalan Marija, Kristan Marinka, Praprotnik Marijan, Luznar Tončka, Demšar Martinka, Pintar Ivanka, Sink Marjanca. — Poljane: Prešern Jožef. — Polzela: Kolšek Tonček, Lorber Zlata, Hlačar Fanika, Likeb Angela, Zoffel Bojan. — Pozirno: Solar Franc. — Prečna: Bartolj Ida, Cikaneč Viktorija, Campa Justina, Dovjak Marija, Gradišar Angela, Kolenc Mimi, Kordiš Ana, Kramaršič Terezija, Kukman Marica, Mali Jožefa, Mervar Izidor, Turk Ivanka, Zupančič Marica. — Preddvor: Cuderman Slavko. — Preserje: Petelin Alojzij. — Prevalje: Smolar Marica, Krebl Marica. — Primsko v. pri Kranju: Furlan Marjan, Cilensek Jožef.

Gor. Radgona: Straki Anton, Vaupotič Franc, Grosman Vinko, Weiss Matilda, Polak Milica, Prajudl Ana, Marič Marica, Kajdič Margareta. — Radovljica: Robič Boris, Zerove Tomaž, Teran Jožef, Vurnik Kristina, Bulovec Helena. — Raka: Gorenc Ivanka, Skrjanc Vida, Tomažin Neža, Gorenc Martin, Campa Leopold, Mesojedec Marija. — Reteče: Hostnik Ivanka. — Ribnica na Dol.: Virant Nada. — Ribno pri Bledu: Pretnar Katarina, Bogataj Milan, Kristan Tina, Heberle Angela, Fröhlich Ana, Smit Marija, Bregant Boris. — St. Rupert pri Mokronogu: Kutnar Milenka, Prah Slavka, Kurent Majda, Mizerit Martina, Kostelec Jože. — Sv. Rupert v Slov. gor.: Rola Marija. — Ruše: Ramsak Marija, Skudnik Karl, Stanc Anton, Robič Jožica.

Selca: Krek Ivanka, Jagodič Marica, Pogačnik Franc, Vidic Marija, Pogačnik Francka, Rešek Minka. — Selnica: Friškovec Matilda. — Soteska: Aš Feliks, Hrovat Malka. — Srednja vas — Bohinj: Arh Stanko, Sodja Marija. — Stari trg pri Rače: Skubec Františka. — Stična: Hribar Jožefa, Roglič Ida, Lazar Ivan. — Stogovi: Krobot Marija, Knödl Jožefa, Reiter Ivana. — Stranje: Kramar Ladislav in Stefka, Uršič Stefka, Spruk Franc, Močnik Lojze in Nežka, Golob Jožica, Trobevshek Anica, Spruk Jožica, Koželj Tončka, Potočnik Mihelca, Močnik Stefka, Pavlin Angelca, Burja Pepca, Romšak Jožica, Uršič Stefka. — Gor. Sušice: Struna Draga, Kren Pavla.

Senčur pri Kranju: Blagne Marija, Bajt Milka, Perdan Marinka. — Skofja Loka: Siferer Janez, Blaznik Breda, Berčič Adolf, Logonder Anton, Proj Ciril, Gašperšič Albin, Zaletel Roman, Celjar Jože, Krmelj Valentin, Logonder Jože, Leben Janez, Zakotnik Anica, Kasman Silva, Subič Anton, Zontar Blaž, Bernik Peter, Trvdy Vida, Frian Ciril, Grohar Stane, Kuralt Martina, Stuki Mira, Gartner Anton. — Smartno ob Paki: Puncer Jelka, Platinšek Anica, Oven Anica. — Smartno ob Paki: Puncer Jelka, Petrič Emilija, Fajdiga Milica, Plešnik Marija, Brezovnik Ivan, Glušič Mimica, Korosec Marinka, Brnik Bernarda, Bizjak Jožica, Azman Brezovnik. — Smartno pod Šm. g.: Tihel Jožef, Orhinc Franc, Bitenc Primož, Artelj Andrej, Letnar Angela, Zajo Jožefa, Sarabon Justina, Snaj Marija, Medved Spelca, Cedilnik Cecilija, Dermastija Marija, Cedilnik Angela, Podgoršek Ivanka, Sever Matija, Koželj Anton, Zavašnik Hilda, Podgoršek Mihaela, Tomšič Albin, Franceelj Matilda, Zebovec Stanislava. — Šmihel pri Novem m.: Lukšič Franc. — Streklevec: Kambič Henrik, Stariha Vid.

Sv. Tomaž: Miklašič Stanko. — Tomišelj: Snaj Pavla in Štefka, Svelgelj Toni, Susman Franca, Suštaršič Tončka. — Trbovlje: Miglič Marija. — Sv. Trojica v Slov. gor.: Jakopec Marija, Koček Helena, Bauman Felicija, Vračič Rozina, Družovec Marija, Zimič Karol, Zel Lojzika, Broznik Marica, Kos Apolonija, Šeško Gabrijele, Breznik Franc. — Trzin: Mušič Ignac, Pavlin Polde, Mušič Ivo, Mušič Frančiška. — Tržič: Zupan Marija, Schubert Gita, Pravat Marija, Mešek Marica, Sluga Cecilija, Repnik Cecilija, Breje Marta, Jakopič Marija, Jerman Tončka, Logar Vilj, Kavar Štefka, Gros Jožefa, Jurjevčič Pavel, Schubert Viljemina, Godnov Breda, Perko Marijan, Svelgelj Anica, Stegnar Marija, Novak Filip, Gros Silva, Perko Ivan, Srebotnjak Zdenka. — Tržišče: Zabukovec Ivan.

Velenje: Tajnšek Olga. — Vel. Nedelja: Vinter Cilka, Hebar Jakob, Hbančič Marija, Bešvir Jožef, Dovečar Jožefa. — Vel. Pirešica: Kolšek Marija. — Vel. Poljane: Andrešek Slavka, Jamnik Jože, Jamnik Janez, Novak Jožef.

Sv. Vid n. Cerknice: Tekavec Alojzij.

Št. Vid n. Ljubljano: Križnič Albina, Kosec Marija, Velišek Marta, Zavrl Marija, Hren Stanislav, Ložar Majda, Grebene Marica, Jeraj Hilda.

Vrhnika: Dominko Milogoj, Oblak Jožefa, Petkovšek Betka, Albreht Jožica, Hren Janez, Bovha Antonija, Caserman Andrej, Petkovšek Ana, Rijavec Mirjam, Mesec Julči, Umek Valburga, Hren Marijeta, Jelovšek Majda.

Zagorje ob Savi: Piro Zlatko, Piro Rada, Baš Jože, Drolc Janez, Dolinar Rožica, Drnovšek Marija, Cebin Jožef. — Zamostec: Sega Štefka.

žalec: Klampfer Hugo, Rizmal Lojze. — Železniki: Bertoncelj Slavko.

Tri uganke so rešili:

Begunje pri Cerknici: Kranjc Anton. — Begunje pri Lescah: Aph Tone, Avenik Franc, Košir Helena. — Boh. Bela: Burja Marija. — Boh. Bistrica: Resman Pavla, Hodnik Stanko.

Cerknice: Sparemblek Slavka.

Črni vrh: Jesenko Franc, Koprivec Janko in Cilka, Košir Albina.

D. m. v Polju: Pogačnik Viljem, Ložar Franci, Podobnik Ivan. — Dražgoše: Gosar Ciril.

Gorjuše: Dobravec Vinko. — Griblje: Strucelj Vid. — Gradac: Potočnik Amalija.

Horjulj: Kozjek Francka.

Kamnik: Regali Janez. — Kranjska gora: Gregori Marija.

Lesce: Dežman Angela. — Ljubljana: Kelhar Janez, Briški Bogdan, Medvešek Dragica, Stepan Zalca, Senegačnik Anica, Lubej Branko.

Mengeš: Krušnik Mimi, Bolte Tončka.

Ovsiše: Ješe Lojze.

Podblike: Berce Franc, Marinšek Marija, Pogačnik Franc. — Podbrezje: Petek Edi. — Podkoren: Mertelj Kristina. — Podzemelj: Povše Anica, Jurejevčič Milan. — Preserje: Susman Amalija.

Rajhenburg: Kozole Anica. — Rožni dol: Meglič Ivanka, Skedelj Franc, Jakša Antonija in Jože, Rauh Anton, Troje Alojzij, Pavše Alojzij in Zinka, Potočar Alojzij, Macele Ludvik, Plut Francka, Rauh Albina, Stačar Anica, Vidmar Alojzija, Bele Ivan, Badovan Jožef, Kapš Anica, Marolt Mira, Krštnic Rozalija. — Rovte: Sivec Stefan.

Sv. Jurij ob juž. žel.: Gobeč Karlina, Sobarik Štefka, Laščak Ema, Klanjšek Jožica, Urleb Alojzija, Zupanc Marija, Mersbavič Stanka, Romih Stanka, Rojc Frančiška, Štante Katica, Gašperšič Slavica, Otorepec Olga, Pečar Marija, Selič Ivanka, Lončar Angela, Bajc Ivana. — Sv. Jurij v Slov. gor.: Vižintin Martin. — Sv. Lovrenc na Poh.: Skarjaj Angela. — Sv. Peter v Sav. dol.: Sredenšek Terezija. — Sevnica: Stergar Pavel, Perme Anica, Perc Anica, Santej Majda, Jančič Milan, Gorjane Martin, Simončič Izidor, Dernovšek Miloš, Bevc Danica, Imperl Helena, Turk Marjetka, Šibila Franc, Dečman Slavko, Kladnik Inka. — Stražišče: Kunstelj Francka. — Sostro: Bitenc Alojzij.

Skofja Loka: Polkar Polonca. — Smartno ob Paki: Letonje Ivan. — Št. Janž: Kukec Janez. — Št. Vid: Bričelj Franc.

Teharje: Verdev Jože. — Toplice: Zupančič Jože, Urbančič Jože, Henjzman Peter, Muren Jože, Muška Franc, Zupančič Marija, Turk Marija, Krušič Elka, Tisovec Franc. — Tržišče: Šušek Ivan. — Tržič: Meglič Franja, Frlič Krista.

Precej učencev je rešilo po dve ali eno uganke. — Nekateri so pozabili napisati ime in kraj.

Izžrebani so bili:

Kalan Julka, uč. Bukovica; Tratnik Mica, uč. Št. Danijel nad Prevaljem; Sikar Benedikt, uč. Mekinje; Ribarič Marjana, uč. Ljubljana; Marijanišče: Vran Franc, uč. Celje. I. deška šola; Menejdec Marija, uč. Raka; Pelicon Majda, uč. Kranj; Puhar Leopold, Loški potok; Kolenc Mimi, uč. Prečna; pri Novem mestu: Kavčič Milena, uč. Jesenice; Reitar Ivana, uč. Stogovič; Laščak Ema, uč. Sv. Jurij ob juž. žel.; Turk Marjetka, uč. Sevnica; Vidic Štefka, uč. Mavčiče.